

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Harc vagy védekezés?

Budapest, október 20.

(—6.) Si vis pacem, para bellum, — a történeti idők folyamán sokszor beigazolt és bevált jó mondás. És szó sincs róla, kitűnő taktika a német vámtarifa-javaslatlással szemben egyelőre követhető állásfoglalás tekintetében az, amelyet a világ számottevő sajtója s közte e lap is követ akkor, amikor megfenyegeti Németországot a vámháborúval. Egész más kérdés azonban, hogy gazdaságilag üdvös lenne-e a fenyegetőzés bevétele is. Nem járnának-e a Németországból való behozatalunkra vetendő retorziós vámok avval a háttérrel, hogy csak a fogyasztásunkat drágítanók meg és csak Ausztria iparának biztosítanánk nagyobb hasznot, intenzívebb föllendülést a nélkül, hogy egyszerűen a magunk iparát is abba a helyzetbe hoznók, hogy a megnagyobbodott vámvédelem hatása alatt fejlődjenek és a kiszorított német behozattal a maga terményeivel pótolja. Nem lehet tagadni, hogy a magas ipari vámokkal tett eddigi tapasztalatok az utóbbi feltevést valószínűvé teszik. Önálló vámterületen a maiaknál sokkal kisebb vámok is elegendők volnának iparunk fejlesztésére; a közös vámterületen a magasabb vámok csak az osztrák iparosoknak biztosítanak a világverseny által meg nem okolt magas árakat. A magunk iparát pedig állami kedvezményekkel, segélyekkel, refakciákkal, kiviteli jutalmakkal és társadalmi mozgalmakkal kell fejlesztenünk.

A retorzió gyakorlásának céltalan volta mellett a pusztá föltevéseknek sokkal eklatánabb tanúságot tesz áruforgalmi statisztikánk. Ez t. i. arra tanít, hogy az 58 millió koronát kivéve német behozataltal 20 millió koronával szerepelnek az oly cikkek, amelyekre magas vámot vetni érdekeinkkel homlokegyenest ellenkeznek. Ilyenek: kőszén, pirszén, vetelemnyagvak, nyers horgany, nyers bőrök, indigó stb. továbbá könyvek, amelyeknek prohi-

bitív elvámolására gondolni sem lehet és legalább 10 millióval az olyan importcikkek, amelyeket, ha Németországból nem hozzuk azokat, sokkal drágábban Ausztriából kellene vásárolnunk, amilyenek a textilipar, a bőrpar, a vegyi ipar, fém- és vasipar bizonyos termékei, amelyeknek előállítására Ausztriában megvan minden előfeltétel, olcsó és képzett munkaerő, olcsó tőke stb.

Mindebből következik, hogy harcra, retorzióra csak oly cikkeknel gondolhatunk, amelyeket magasabb vám esetén hazánkban éppoly kedvező körülmények közt állíthatunk elő, mint a minők közt azok gyártása Ausztriában meghonosítható, vagy kiterjeszthető. Nem kell elleneznünk továbbá oly cikkek beviteli vámjának fölemelését sem, amely cikkek csakis, vagy legnagyobb részben Ausztriában kerülnek fogyasztásra s ha Ausztriának kedvetartja retorziót gyakorolni Németországgal szemben: ám tegye meg ily cikkekben, de a mi német importunkat, amelyre épp Ausztria monopolisztikus helyzetével szemben szükségünk van, hagyja játékon kívül.

S még egy utolsó argumentum a Németországgal való gazdasági harc ellen. Mi haszna volna hazánkban abból, ha Németországból nem hozná be azokat a cikkeket, amelyekre szükség van, mert itthon azokat elő nem állítják? Ezt akérdést úgy értjük, hogy kárpótolhat-e bennünket a retorzió azokért a veszteségeikért, amelyek bennünket a német vámtarifa-tervezet életbeléptetése esetén érnének? Semmiestre. Bennünket csak az kártalaníthatna, ha vagy magunk tételnénk képtelen a magunk termelésének elfogyasztására, vagy a Németországra való exportunk nagyságának megfelelő új fogyasztási piacok nyíltatnának meg részünkre.

A közös vámterület fogyasztásának a saját termelésünk részére való biztosítását a magyar gazdasági közvélemény, amennyire nálunk ilyenről szó lehet, az agrárvámok fölemelésétől várja. S hozzátehetjük, hogy joggal,

habár nem is a sikernek kívánatos mértékével. Mert ha közelebről vesszük szemügyre azokat a cikkeket, amelyekből eddig jelentékeny exportunk irányult Németország felé s szembeállítjuk a német vámok fölemelése folytán megszűnésnek induló exportunk mennyiségének a saját agrárvámjaink fölemelése révén piacunktól távoltartható agrár-behozattal, azt fogjuk találni, hogy sokkal több az, amit a német piac elzárkózásával veszítünk, mint az, amit importunk távoltartásával nyerünk. Ime néhány szám. Évi 135—140 millió koronára rugó, Németországra irányuló exportunkból körülbelül 120 millióra tehető alig husz cikk kivételének az értéke.

Ezek a cikkek, nevezetesen árpa, szarvasmarhák, tojás, ágytoll, liszt, korpa, szárnyasok, épület-, mü-, fűrészelt és faragott fa, donga, vasuti talpfa, bányafa, löhere- és lucernamag, hüvelyesek és maláta évi 120 millió korona értékben exportáltak hazánkba Németországra s legalább 260 millió korona értékben a közös vámterületről Németországba, míg ellenben a közös vámterületre való összes behozataluk nem éri el a 60 millió korona értéket. S miután éppen ezek a cikkek fognak a jövőben 50—200 százalékkal magasabb elvámoltatni s így alapos aggályaink lehetnek arra, hogy e cikkek Németországból ki fognak szorulni, nem szabad azt hinni, hogy a közös vámterületnek a saját agrárvámjaink fölemelésétől várható 60 millióval megnagyobbodó fogyasztóképessége képes lesz paralizálni a német vámemelések hatását. Sőt tekintve azt, hogy a Balkán-államok sem fogják szó nélkül tűrni a rájuk mért csapást, hanem retorzióképpen majd a saját piacukról ki fogják szorítani a mi odairányuló ipari kivitelünket, tisztában lehetünk vele, hogy az agrárvámok fölemelését jól meg kell fontolni s ezzel a kétélű fegyverrel csinján kell bánnunk.

Szó sincs róla, az agrárvámjaink föl-

T Á R C A.

Madeirától—Fokvárosig.

Madeira, 4/9. 901.

Egy szép reggelen azt vesszük észre, hogy a tenger megesalt az éjszakán át. A nap lassan bukott le a világoszöld, hánykolódó, fehértaraju habok mögé és egy pár felbő szakgatott szélét sárga vert arannyal szegélyezte és a másnap reggel sötét indigó-kékékké vált habokban mosta meg magát, mintha valami óriási ultramarin-oldatot kevertek volna a tengerbe. A fehér taraju habok is eltűntek, csak itt-ott dobja fel fejét egy apró hullám, amint a hajó csendesen, majdnem egykedvűen hasítja a vizet.

Három szakgatott szélű hegy tűnik fel a tenger szélén és a jó Scot aranyfejű orra a legmagasabb felé fordul egy könnyű negyed-kör leírása után.

A három sziget közül csak egy érdekel bennünket: Madeira.

No de nincs unalmasabb, mint arra várni, míg lassan házakká változnak a fehér pontok a hegyoldalon és így lemegyünk reggelizni. Hej mi csoda különbség a reggeli közt az Atlanti óceán és a madeirai öbölben. Most már nem találkozunk az ember kanálával a tányér feluton, nem kell kényesen ide-oda hintázva emelni a teás eszést az ember ajakához, olyan biztosan, nyugodtan áll az asztal, mint akár a Hotel Pécile.

Reggeli után szaladunk be a kikötőbe; vagy

száz apró esónak vágat teljes erővel a hajó felé és kétszáz félmeztelen gyerek ordít félangol, félporgul nyelven, hogy dobjunk egy pár pennyt avizbe. Alig esap a nehéz rézdarab a vízre, két-három gyerek ugrik a esónakból utána és megfogja, még mielőtt a tenékre ért volna, gyakran a lábujjaival, gyakran a kezével. Apró, gyönyörű gyümölcsesek megrakott esónak tartanak a hajó felé, óriási esomó banánát, szőlőt, fűgét hozva, mellettük apró halmokba rakva van a grenadilla, ez az almanagyságu agres-belsejű gyümölcs, a narancsszínű guava, a granátalma és még három-négyféle gyümölcs, melynek még a hírét sem hallottuk soha.

Madeirában csak egy látni való van, ez a kilátás a hegy tetejéről. Egy apró, puffogó fogaskereki vasut viz fel bennünket a hegyoldalon és amint lassan emelkedünk ki a fehér házikók közül, az egész kép valami szépen megfestett szinpadra emlékeztet. Magas sudár fát alig látni, egy pár palma, ezer meg ezer széleslevelű tropikus növény, sötétzöld banána, sűrű, ezerfűrtű szőlő-lugasok vannak egymás mellé tömve és a mély hegyszakadékok kuszó növényei majdnem természetellenesen bozóttal vannak egymásra halmozva. És az apró fehérpettyes zöld esarnok mögött sötétkék és világoskék csikokban esillámlik a tenger. A mindenhol található amerikai nyachtok fehér teste, esikos, esillagos lobogói még kékebbé teszik a csendes öblöt és mint egy apró göztfelleg esap fel a hajónk, kéménye mellől látjuk, hogy hívnak bennünket, de hallani a sipolást nem halljuk.

Vonaton jöttünk fel, de szánkán megyünk le. A gömbölyű kövekkel kirakott hegyi uton

apró faszának szaladnak lefelé és mi is elhatározzuk magunkat a szánkózásra.

Alig éri meg a sok előkészületet a leszaladás és sietünk vissza a hajóra.

Tizenkét nap alatt van a tengernek elég ideje, hogy szépszéjét megmutassa és így történt, hogy Madeirától Cap Townig mindenféle időnk volt. A gyönyörű sötétkék tenger az apró fehér habkoronáival csak három napig kísért bennünket. Amint az ekvátorhoz közeledtünk, mindenki fehérbe öltözött és a régi hajósok a szegény ujoncokat azzal próbálták bolondítani, hogy a hajó orra valami rézvonalat fog elvágni, amint átmege az ekvátoron. A sok sárkányos, whiskey és champagneívó bolondság, hála isten, elmaradt.

Alig értünk a földgömb alsó felére, mintha az északi tengerbe jutottunk volna. Eleinte csak a fehér habkoronák sűrűdtek egy kicsit, aztán a tenger szürkült meg egy árnyalattal, a szél, mely eddig langyos lepeltként fogott körül bennünket, egy kissé meghűsül, a Scotnak az orra pedig ugylátszik, mintha megszerette volna a hullámok esökjait. Lassan, egyszerűen száll le a habok felé, aztán lassan emelkedik fel, mint egy nagy hinta. A mozgás egész kellemes. Egy pár óra múlva a hajó már gyakrabban buktatja az aranyozott nympját a víz alá, finom fehér hab táncol felénk a fedélzetre és a széles horizon lassan fordul egy kicsit jobbra, egy kicsit balra, aztán előre megint vissza, mint egy tányér, melyet valami ügyes jongleur balanszíroz a kezében.

Ejtelre kitor a vihar és a nagy hajó úgy dobálódik ide-oda a mélyeségek hullámvölgyek közt, mint egy darab deszka.

Veszély nincs, sőt még betegek sem igen

emelése legalább a veszett fejszének a nyele volna, de ennél nem is sokkal több.

Egész másutt kell kárpótlást keresnünk a veszendőbe menő német fogyasztási piacért. És pedig Angliában és a nyugat-európai kontinens egyéb nagy államaiban, amelyek fölöslegeink elhelyezésére, illetve befogadására képesek. Igaz, hogy ezzel szemben viszont nekünk engedményeket kellene tennünk: az illető országok iparcikkeinek mérésélt vám mellett való behozatalát megengedve, ami alkalmasint Ausztriánál nem igen lesz inyére.

Ha azonban Ausztria ezuttal magasabbra tartja azt, hogy a magyar piacot kényelmesen monopolizálja a maga speciális ipari céljai számára, mint a közönséges vámtörvényeket egyetemes érdekét: a fölös nyersanyagoknak külföldön való elhelyezését, akkor ütött a magyar közgazdasági megváltás órája. Akkor meg kell haladéktalanul indítanunk a válopert rakoncátlan hitestársunk ellen. Akkor rá kell térnünk az önálló vámtörvényre.

BELFÖLD.

A maros-tordai főispánság. A Mikó Árpád Marostordavármegye főispánjának távozásával megürült főispáni széket a közel napokban be fogják tölteni. Az egyedüli komoly jelölt az állásra a *Pol. Ért.* szerint Décsy Zoltán, Marostordavármegyének alispánja.

A szentesi pótválasztás. Szentesről táviratozzák: Dr. *Tasnády* Antal, a Kossuth-párt jelöltje, ma délelőtt érkezett ide *Mukits* Simon szabadtűz és *Barta* Ferenc belényesi képviselők társaságában. A vasutnál kocsival kocsival csaknem 2000 ember fogadta. Hosszu menetben kísérték a piacra, ahol lelkes beszédet intézett a több ezer főnyi közönséghez. *Kocso* István, a szegedi függetlenségi párt küldötte és *Pénk* Ferenc Budapestről, szintén nagy tetszés mellett beszéltek.

KÜLFÖLD.

A szerb trónbeszéd.

— Távirati tudósítás. —

Belgrád, október 20.

Ma délelőtt 11 órakor folyt le az országgyűlés ünnepies megnyitása és *Sándor* király esküvője a folyó évi április havában proklamált új alkotmányra az új királyi palota dísztermében a miniszterek, szenátorok, képviselők, tábornokok, volt miniszterek, államtanácsosok és a diplomáciai kar jelenlétében. Miután *Marinkovics* szenátusi elnök megnyitotta a szenátus és a skuptina közös ülését, meghívták a királyt az eskü letétele végett. A király neje kíséretében a jelenlevők éljenzése közt jelent meg és emelt

vannak, hanem a kabinablakainkra rácsavarják az acéltáblákat, a stewardok csak negyedre szedik tőlük meg a leveses tányérokat. A velem szemközt ülő német nem eszik annyit, mint azelőtt szokott.

A dupla csavar is sokszoros kirándulásokat tesz a levegőbe és úgy megrázza az egész hajót, mint egy terrier egy megfogott patkányt.

Három nap ebből a komédiából egy kicsit sok és a helyett, hogy kisebbednek a vihar, még inkább növekszik. A hajó orra állandóan egy perszerű fellegbe van takarva, az ebédő ablakait a cseppekbe szaggatott hullámok mintha ostorral vagdalnák, itt-ott egy viharhadár sikamlók el a torony nagyságú hullámok fölött és mi télikabátokba, plaidokba burkolva ülünk a fedélzeten, három fokkal az ekvátoron alul.

A tengeri betegség jelei mutatkoznak itt-ott, kezdünk aggódni, és ez biztos jele a tengeri betegségnek, mert eleinte, ha az ember beteg lesz, akkor fél, hogy meghal, később, mikor már igazán beteg, akkor attól fél, hogy nem hal meg.

Eddig egyenesen dél felé haladtunk, de most már megváltoztatja útját a hajó és délkeletre indul. A hullámok oldalba kapják a hajó testét, a fedélzetek tengervízről csurognak, a tenger olyan szürke, mint akár a Lamanche-csatornában és mi kezdjük utálni az örkös táncolást. Végre valahára csendes vízbe jutottunk. Messze a hajóorr előtt egy szagatott fekete tömeg keveredik a felhők közé és az egész hajóközönség odátérni a hajó elejére, ezt a nagy fekete hegyet nézni. Itt vagyunk Fokváros előtt és a nagy fekete hegy: a Tabel-Montain, melyre vagy 30.000 szempár nézett, az utolsó két esztendőben

hangon felolvasta a trónbeszédet. Azután a szolgálók egy kis asztalt tettek a király elé és arra egy hatalmas ezüstgyertyatartót égő viaszgyertyával és egy evangéliumot helyeztek el. *Innocent* metropolita egy főpappal és egy dragomannal előlépett, a királynak csókra nyújtotta a feszületet és az evangéliumot s hívta őt, hogy tegye le az esküt. *Sándor* király három újítást és evangéliumra tette és hangosan elmondta az új alkotmány 20 cikkében megállapított esküszöveget. A királyi pár ezután éljenzés közt visszavonult s utána a diplomáciai kar is, mire *Marinkovics* szenátusi elnök a közös ülést berekesztettnek jelentette ki.

Belgrád, október 20.

A trónbeszéd, melyvel *Sándor* király ma megnyitotta a szerb parlamentet, azt a meggyőződést fejezi ki, hogy az új alkotmány Szerbiának meg hozza a belső békét és a zavartalan rendet. A király boldognak érzi magát, hogy most már elérkezett az a pillanat, melyben alkotmányos köteletségének eleget tehet és leteheti az esküt a népképviselő sine előtt az alkotmányra. A trónbeszéd továbbá köszönetet mond azért a fogadásért, melyben a királyi párt Szerbián át tett első körutazása alkalmával részvételével és így folytatja: A legnagyobb meglepéssel közölhetem önökkel hogy viszonyunk minden szomszédunkhoz, valamint az összes nagyhatalmakhoz és a többi államokhoz teljesen korrekt és barátságos. *Mindenekelőtt* arra törekedünk, hogy a szerb nemzeti politika hagyományainak szellemében megőrizzük a rokonszenvet és a bizalmat annak a hatalmas és testvéri szlav császárságnak, melynek segítségével vagy barátságos részvétele kísérte hazánk minden vívmányát. Kormányom hasonlóképpen teljes mértékben számolt avval a számos érdeklél, mely bennünket a nagy szomszédmonárkhával összeköt midőn ezzel szemben a legnagyobb lelkiismeretességgel teljesítette mindama nemzetközi kötelezettségeket és kötelezettségeket, amelyek Szerbiára részint a szomszédai viszonyból, részint a nemzetközi s erődökekből folyólag hármlottak. Epp így szakadatlan láradozásaink, hála az előzékenységnek, amelynek ő felségénél a szultánnal találkoztak, az ottomán császársággal való jó viszony fenntartását is lehetővé tették annak dacára hogy a szerb elem ellen Ó-Szerbiában folyó albán mozgalom határainkon sok kellemetlen tünetet hozott létre, amelyekkel szemben Szerbia nem maradhatott közömbös. Különösen ki akarom emelni, hogy Montenegróhoz való viszonyunk ma olyan, amilyen így is ugyanazon nép alkotta két államhoz ilik és hogy ez a viszony cettinjei diplomáciai képviselőinknek újból való felállításában új kifejezésre és új biztosítékra talált. A benyújtandó kormányjavaslatok bejelentése után a trónbeszéd kiemeli, hogy a kormány az állami problémák terén mindenütt igyekezett megtakarításokat elérni, ahol ezek az állam szükségleteivel, az állami és nemzeti érdekeknek minden oldalról való megvédésével összhangba hozhatók voltak és kifejezi azt a meggyőződést, hogy a hadsereg tökéletesítése a népképviselő előzékenységével fog találkozni. A kormány a király teljes elismerését nyerte meg és ez meg van győződve, hogy a népképviselők megmaradnak ugyanazon megegyezés alapján, mely

30.000 szempár, mely csak a horizonton feltűnni látta, de letűnni nem, mert ott maradt a dél-afrikai csatamezőkön örökre.

Csak a hideg, hasító szél érezeti velünk, hogy a tél végén érünk Délafrikába, a tenger kék, a nap melegen süt és a messze hogy lassan kezd formát ölteni. Egy nagy, szürke, sziklás hegytömeg van a közepén, amelynek teteje olyan lapos, mintha valami óriási kés vágta volna le, az egyik oldalán az ördög-esücs, a másikon az orozslán-esücs áll fölötté ért. Az ördög meg az orozslán jó társaság. Sok angol katona gondolhattott arra a fűten esataterén! Melyik lesz majd ez a föld, az ördögé-e, vagy az angol orozsláné? Vagy talán már megegyezett a kettő, hogy először az orozsláné, aztán az ördögé.

Egy sárga gözesónak szalad felénk, turva a két habot kis szemtelenn orrával. Husz-harminc nagy hajó lassan ring a kikötő közepén és az első hirt, amit két hete hallunk, árboeai jelzik: hogy valaki meghalt, nagy ur lehetett, mert minden nemzet gyógyszerje: félárboera van vonva a norvég vitorlás, az angol hadihajó, az amerikai gözös zászlaja is. Amint az apró csónak oda furja az orrát a hajó széleses oldalára, valaki lekiabál:

— Ki halt meg?

— President Mac Kinley! — a felelet.

— A háboru hogy megy? — kérdi egy másik.

— Csendesen, — felel a bárka kormányosa.

A kapitány lassan fordítja a Scot orrát a köpart felé és elkezdnek a fehér zsebkendők lobogni.

Nekem nem szól az üdvözlöt.

Páley Árpád.

az új alkotmány kihirdetésével állapított meg és a szerb nemzet túnyomó többsége által a választásoknál jóváhagyatott. Ez mielőbb ama bizonytalanság és ama tuikapások csökkentésére fog vezetni, melyeket az előbbi szerb alkotmányrejmok balsikerei okoztak.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK.

Budapest, október 20.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Gődöllőn. Gődöllőről táviratozzák: A király ma reggel csendes misét hallgatott, amelyet dr. *Pruzsinszky* apátplébános celebrált. Délelőtt szobáiban maradt és délután *Trani* grófnő látogatását fogadta, akinek távozása után a hevesi hajtóvadászatról visszatért *Lipót* és *György* bajor hercegek keresték föl. Ő felsége holnap, hétfőn reggel Budapestre utazik, ahol kihallgatást ad és még a délután folyamán visszatér Gődöllőre.

— Legfelsőbb meglegedés. A király meglegedte, hogy *Rhorer* László igazságügyi miniszteri tanácsosnak saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából az igazságügyi igazgatás terén teljesített hasznos szolgálatait a legelső meglegedés tudtul adassék.

— *Trani* grófnő Budapesten és Gődöllőn. Megbódogit királynékné nővére *Trani* *Matiód* grófnő szombaton este Budapestre érkezett és kíséretével a Hungária-fogadóba szállt. A felségess asszony, aki feltűnően hasonlít Erzsébet királynéhoz, ma délelőtt kikocsikázott és délután Gődöllőre ment a királyhoz látogatni. Ő felségét már előre értesítették sörögnője jöveteléről és kiment előbe a pályaudvarra. A pályaudvarról a kastélyba hajtattak, hol a grófnő, minthogy ezuttal először volt Gődöllőn, megtekintette boldogult nővére lakosztályát. 4 1/2 órakor a király vendégével kihajtatott az Erzsébet-parkba, ott a grófnő megtekintette Erzsébet királyné szobrát és meghatottan tért vissza a kastélyba. A grófnő az 5 óra 50 perckor induló személyvonattal visszatavott Budapestre. Ő felsége kikísérte a pályaudvarra, ahonnan szívélyes bucsuzás után visszatért a kastélyba. *Trani* grófnő még a holnapot is Budapesten tölti és este utazik el Bécsen keresztül Tölzbe, ahol egész télen át fog lakni.

— *Berzeviczy* Albert és választói. A Józsefvárosi Körben tegnap este jelent meg a választások óta először dr. *Berzeviczy* Albert, a kerület országgyűlési képviselője, hogy a Kör rendes szombati vacsoráján részt vegyen. A képviselőt zajos éljenzéssel fogadták. Az első pohárköszöntőt *Császár* Jenő, a Kör és a nyolcadik kerület szabadalvűpártjának elnöke mondotta. *Berzeviczy* üdvözölte és beszédében érintette a *Berzeviczy* lemondására vonatkozó híreszteléseket. Most dr. *Berzeviczy* Albert állott fel szóásra. Előjárójában megköszönte a józsefvárosi polgárságnak iránta tanúsított bizalmát és képviselővé megválasztását és a lemondási hírekre nézve határozottan, egyszerű és mindenkorra kijelentette, hogy ezre ágában sincsen lemondani a mandátumáról. A főköszöntők egész sora következett azután és a társaság a legkedélyesebb hangulatban késő éjszakáig maradt együtt.

— Bucusu a Terézvárosban. A Terézvárosban ma tartották meg a Teréznapú bucsus-ünnepet. A városrész már kora reggel a mozgalmasság élénk képét öltötte. A plébánia-templom környékén és a Nagymező-utcán végig ponyvás sátor mellé sorakozott, közből pedig a panorámák, körhinták és más egyéb szórakoztató látványosságok bódéi helyezkedtek el.

A bucsu egyházi része a plébánia-templomban csendes misével kezdődött, amely után dr. *Zelliger* Vilmos káplán szentbeszédet mondott. Délelőtt 10 órakor volt az ünnepi nagymise, amelyet a kerület plébánosa *Stieber* Vince apát szolgálatotól fényes papi segédlettel. A templom hatalmas hajóját teljesen megtöltötte a hívők sokasága és az első padsort az előjáróság tisztelvelői foglalták el. A nagymise után a magyar prédikációt *Pápai* Ferenc káplán tartotta. Délután négy órakor vécsernye rekesztette be a bucsu átjavosságokat. Az esős idő dacára az utcákat tengernyi nép lepte el és a mozgalmasság a késő éjszakai órákba nyúlt bele.

— Az Országgyűlési Almanach új kiadása készülében lévén, annak szerkesztője, *Sturm* Albert, ez uton is tisztelettel felkéri az újonnan választott

képviselő urakat hogy életrajzi adataikat a szerkesztőséggel (Budapest, V. Dorettya-utca 6.) mielőbb közölni sziveskedjenek. Természetesen a régi életrajzokat helyesbítő vagy pótló adatokat is köszönettel fogadják a szerkesztőség.

— **Horvát Boldizsár és a hírlapírók.** A héten leplezték le tudvalevőleg nagy ünneppéggel Horvát Boldizsárnak, igazságügyünk regenerátorának az emlékszóbrát Szombathelyen. Ebből az alkalomból sok érdekes dolgot írtak a lapok Horvát Boldizsárról, de egyik sem írta meg, hogy a megboldogult államférfiu mennyire szerette a hírlapírókat. E sorok írója 1897-ben a 16-ik szakasz tárgyalása folyauán, amely szakasz tudvalevőleg a sajtószabadság megnyirbálását vonta maga után, kereste fel utóljára Horvát Boldizsárt Andrássy-uti lakásán. Már akkor gyengékedett, különösen a szeme gyengült meg annyira, hogy alig látott. Több kuriai bíró — régi barátai — társaságban ült a szalonban és kitüntető szívélyességgel fogadták. A negyvenes évek ideálista lelki nagy embereinek rajongó szeretetével beszél a sajtóról, a sajtószabadságról s a többek között körülbelül ezt mondotta:

A sajtószabadság életel eleme összes alkotmányos szabadságunknak. Ha sajtószabadságunk nincs, minden szabadságunk veszélyeztetve van. De nem is hiszem, hogy akada kormány Magyarországon, amely a sajtószabadság korlátozását célul tűzné ki, mert minden megnyirbálása számíthatatlan kárral kitárna.

Horvát Boldizsár ezután áttalabban a hírlapíródalom óriási fellendüléséről és a hírlapírókról beszélt nagy szeretettel és bálmulattal lankadatlan munkásságuk és szorgalmuk iránt. Közel egy óráig a legelőkelőbb diskurzust folytatta e sorok írójával, miközben panaszokdott betegségéről, öregségéről és szemeinek gyengeségéről.

— Különben — mondotta — én most memoárjaimmal foglakozom s azokat ítésem nyélbe. Azokban talán sikerülök meg nekem összes gondolataimat a sajtó nagy hivatásáról papírra vetni, illetve lediktálni. — S nos, magam már irni nem tudok!

Vajjon ki visel gondot az emlékiratokra és mikor fognak azok megjelenni?

— **A sümegi muzeum.** Szentmártoni Darnay Kálmán sümegi muzeuma értékes irodalmi ereklyékkel szaporodott: Darnay a közelmúltban megszerezte az első magyar irodalomtörténet megalkotójának, Pápay Sámuel kiváló magyar nyelvésznek irattárát, amelynek legbecesebb része Kislady Sándor, Döbrentey és Kazinczy leveleiből áll. Pápay mint Kazinczy barátja, Döbrentey mint Kislady híve azon fáradozott hogy a Himlyről írt kritika miatt komolyan nehezítők Kisladyt kibékítse Kazinczyval. A békülésre mind a ketten hajlandóságot mutattak, de az első lépést egyik sem akarta megtenni s így Kazinczy is, Kislady is Pápayhoz intézték leveleiket. Becses az irattár másik része is, amely többek között Kazinczy nyolcoldalas leveleit a nyelvújításról, továbbá Kazinczynek Pápayhoz névtelenül intézett politikai tartalmu leveleit foglalja magában. Van egy hosszú levél Kazinczytól, aki Pápayhoz, mint az Esterházyak ügyészéhez fordul, a lajbirkák áráról tudakozódván. Van az irattárban sok kézírta Pápay Sámuelnek; érdekes a kártyajátékról írt tanulmánya, továbbá Rákóczy Ferenc magyar nyelvű beszéde, melyet 1705-ben seregéhez intézett. Darnay megtalálta Rákóczy latin nyelvű manifesztumának kézírtaát, valamint Pápaynak Bajzáth József veszprémi püspökhöz intézett latin versét is. Az irattári anyag között több becses nyomtatott és írott szinlap is van az 1817—19-iki évekből, nemkülönben II. József magyar nyelvű cselédtervénye és utasítása a csikók neveltetése tárgyában. A gyűjteményben van Pápay jegyzetekkel ellátott naptára is.

Darnay most rendezé és sorozza be az irattárt sümegi muzeumának gazdag kéziratgyűjteményébe.

— **Az orleansi herceg előszava.** Fülöp orleansi herceg, atyjának hátrahagyott irataiból újabb kiadást rendez sajtó alá. Az előszót a műhöz maga Fülöp herceg írta és benne többek között így nyilatkozik:

„Az alatt az ürügy alatt, hogy a franciáknak megadják az egyesülési szabadságot, egyuttal a szabad szó kifejezését a leguturlagosabb módon békóba verik. Az áldatlan törvény, amelyet a republikánus parlament nemrég visszautasított, a végrehajtási határozatok kicsinyes és beteges módzozatai miatt még rosszabb lett. Az egyesülési törvény a legelvetemedettebb és az ország érdekeit megvető párt- és egyéb érdekszövetségek szellemében keletkezett. Minden áron utjól át kell azt dolgozni. Oda kell hatnunk, hogy egyes szekták áldatlan úzerkedéseit megsemmisítsük, amelyek mostanáig csak azért tudtak érvényesülni, mert titokban érvényesítették befolyásukat. Szívvel üdvözölöm azokat az idegen származott francia szerzeteseket és apácákat, akik mint a leirhatatlan üldözötteknek áldozatai ime megerősítik fájdalmas tapasztalataimat.“

Fülöp orleansi herceg a Karlsruhében vele együtt levő hívei előtt kijelentette, hogy a jövő évi válasz-

tások alkalmával pártja csupán csak a klerikálisokat fogja támogatni.

— **Véres epizód.** Sopronból táviratozzák nekünk, hogy a megbukott *Soproni Lépítő- és Földhítelbank* eltűnt igazgatóját, Schladerer Alfrédet, ma délután 4 órakor nyaralója mellett, a közeli erdőben, holtan találták. Schladerer Alfréd *ayonlotta magát.* A revolver mellette hevert; egy olyó hiányzott belőle, amelylyel jobb halántékra lötte magát. Teste már főlözsláknak indult, elárluva, hogy az öngyilkosság már napokkal előzött történt. Pénzt vagy iratokat nem találtak az öngyilkosnál. Tegnapi este Schladerer lakásán házkutatást tartottak és az alkalommal a felesége bevallotta, hogy mikor férje elbuzsuott tőle, ő nyomta Schladerer kezébe a revolvort. A szenzációs öngyilkosságot városszerte nagy izgatottsággal tárgyalják.

Schladerernek még nem értesült férje öngyilkosságáról, amikor egy újságról előt így nyilatkozott:

— Akármilyen kegyetlennek is lásson engem, nem hiszem, hogy lérem megszököt volna. Becstelennül élni... *Ha öngyilkossá lesz, még van mentsége: gyöngye volt, játszott, a játékszenvedély elragadta, ember volt, megtévelyedett. De ugy?... Pfy meg az emléke se lenne előttem szent.*

Ez a nyilatkozat megdöbbentő világlósságot vet arra a hirre, hogy Schladerernek a felesége adta kezébe az életölt revolvort.

Schladerer sikkasztásának áldozata Gebhardt polgármester is, aki az építobank igazgatósági tagja volt. A bank bukása az ő bukását is jelenti és valószínűleg a napokban lemond a polgármesteri állásról.

— **A héjjasfalvi hősök emléktünnep.** Ma leplezték le *Héjjasfalván*, lelkes részvétellel a fehéregyházi csatában elesett hős honvédek sirja fölé állított emlékszobrot. Távol vidékekről nagy számban zarándokoltak az ünnepélyre a hazafiak, hogy a kegyelet adóját a hősies küzdelemben elesett szabadságharcosok iránt leróják. Sokan jeentek meg a nagy idők tanui közül, akik együtt harcoltak ott, hol Petőfi, Zeyk és többi hőstársai estek. Első helyen említjük ezek között Pünkösty Gergely örmagyot, aki Bem oldala mellett mint testőre küzdött. A csatában résztvevő honvédek sorában megjelent Egerből egy *Szucsán* Sándor nevű román születésű honvéd, kit a muszkák arcán és kezén több helyen összevagdaltak. Egy honleány koszoruját tette le az emlékre. Az erdélyi főúri családok képviselői nagy számmal jelentek meg, köztük az öreg tisztos matróna, Zeyk Domokosné, kinek férje legendába illő hősies küzdelemmel esett el. Jelen volt az elesett fia, Zeyk Gábor országgyűlési képviselő, továbbá a báró Kemény, Bánfy, Bethlen és Zeyk családok több tagja s igen nagy néptömeg.

Az ünnepélyt a székel-keresztúri állami tanítóképezdei ifjuság nyitotta meg a Hymnus elneklésével. Utána gyulafehérvári Somogyi Albert nagybirtokos, a honvédelek-bizottság unkács elnöke tartott magvas megnyitó beszédet. *Gál* Mózes Zeyk Domokos emlékeztetőre írt alkalmi ódáját szavalta el. Majd gróf Esterházy Kálmán orsz. képviselő, volt 48—49-beli huszártiszt lépett a pódiumra és általános figyelem között beszélt a nagy napokról szabadságharcos bajtársai nevében. Esterházy beszéde mely benyomást gyakorolt az egész halgatóságra, megilletődvé szemlélték az öreg daliát, aki mint ifju katona a nagszébeni csatában vesztette el jobb karját. Ezután a tanítóképezde ifjusága elénekelte *Mosonyi M. Szentelt hatok* című dalát, melynek végzetével *Kozma* Ferenc kir. tanácsos, Kolozs megye tanfelügyelője tartotta meg ünnepi szónoklatát.

Szabó Jenő kézdívasárhelyi ev. ref. lelkész alkalmi ódáját hallgatta meg ezután a közönség, melynek végzetével az elnök az emlékszópot *Lendvay* Sándor löszolgabírónak adta át, ki annak őrizetét és gondozását a hatóság nevében elvállalta. Ezzel az ünnepélyt az énnékkar által előadott indulóval véget ért.

Az ünnepélyt a héjjasfalvi nagy vendéglőben díszes lakoma követte, melyen felolvasták az ország különböző részeiből érkezett táviratokat.

Az emlék nyolc méter magas obelisz, melynek az országot felé eső oldalán Zeyk Domokos bronzba öntött mellképe látható, melytől *Köllö* Miklós mintázott, aki önkézeivel vetett véget életének. Ez volt utolsó műve. A dombormű alatt e sorok olvashatók:

*Kozdólok ezre körbe fogta,
Hogy élv. éjse foglyul őt,
O küzde magát meg nem adva;
Aztán saját szívébe lött.*

Az emlékoszlop másik oldalán ebben a csatában elesett 6 honvédtiszt neve van megörökítve. Ugy-mint: Daczó Zsigmond, Zeyk Domokos, Endes Arpád, Gál Sándor, Dáné János, Bors József. Az emlékoszlop a falu határában, az országot mellett áll,

virágok kis kertben az ott elesett névtelen hősök sirja felett. Az emlék 165 lépéssnyire van a vasuti vágánytól.

— **Fiáth Miklós báró.** Az egyházközpontai törvényjavaslathoz idejében 1893 és 1894-ben nagy politikai küzdelemben volt a megyében, ahol Steiner Fülöp püspökkel az élen a mágnások s a papság nagy része állást foglaltak a javaslatok ellen. Erős vasakarattal küzdött a liberalizmus ügyéért a most mesze idegenben elhunyt báró *Fiáth* Miklós, akkor Fejérmegyének főispánja. Amikor a megyegyűlésen a mágnások sorra leköszöntek bizottsági tagságukról, azt a választ adta nekik:

— Urak, dolgozni akaró emberek jönnek helyetekre.

Természetes, hogy Steiner püspökkel sok harca volt ám újékor, mint minden esztendőben, 1895 január 1-én is elment meglátogatni a vármegye főpapját. Előtte néhány lépéssnyire ment be Steiner a püspöki palotába, mégis mikor a főispán a kapun benyitott, a portás azzal fogadta:

— A méltóságos püspök ur nincsen idehaza.

— Mondja meg a méltóságos urnak, hogy itt voltam s bármikor otthon leszek, ha látom, hogy szerencsétlen.

— **A budai főrabbi belkutatása.** Dr. Kiss Arnoldot, az ujonnan megválasztott budai rabbit ma délelőtt iktatták be ünnepiesen hivatalába. A Veszprémből, eddigi székeljéről érkező új rabbi elé Székesfehérvári küldöttség ment. A déli pályaudvaron dr. Szabolcsi Izidor a budai hitközség elnöke üdvözölte. A társaság azután kocsikra a hitközségi épületbe hajtatott, amelynek disztermében, rövid ünnepies ülés keretében dr. Edelstein Bernát rabbi üdvözölte az új papot. Majd a templomba vonultak, amelyet akkor már díszes közönség töltött meg.

Ott voltak: *Zsilinszky* Mihály államtitkár, a miniszterelnök is képviseltette magát *Romy* Béla min. tanácsossal, továbbá a három budai kerület országgyűlési képviselői: *Falk* Miksa, *Darényi* Ignác miniszter és *Vérsi* József pesti izr. hitközség elnöksége, *Kolner* Zsigmond elnök és *Schwager* Márton alelnökje vezetésével, a budai hitközség vezetősége *Szabolcsi* Izidorral az élen, dr. *Bánóczy* József, továbbá az újpesti, vácozi, székesfehérvári, veszprémi, 6-budai hitközség küldöttei, *Happál* Benő ref. esperes, *Rupp* Zsigmond, *Kollár* Lajos és mások.

A beiktatási ünnep szoltárénekekkel kezdődött, azután *Klein* Mór nagybecskereki rabbi, az új rabbi édesapja lépett a szószékre s poétikus beszédben iktatta új állásába fiát.

Erre az új rabbi magasszárnyalás szónoklatban fejtette ki működésének irányelveit. Vallásosságra és hazaszeretetre buzdította híveit s végezetül imát mondott a királyért és a hazáért. Az ékesszavu beszédnek mély hatása volt s befejeztek mindenki sietet üdvözölni a fiatal rabbit.

Az ünnepség a Hymnus elneklésével ért véget.

Azután a különböző küldöttségek tisztelegtek az új papnál, akinek tiszteletére este a budai Vigadó disztermében fényes lakoma volt. Az első felköszöntőt dr. Szabolcsi Izidor, a budai hitközség főadhatatlan elnöke mondotta a királyra, dr. Bánóczy Mór hitközségi elüljáró az új főrabbi köszöntötte fel, hangoztatva azt a reményességét hogy a fiatal tudós tetteire és lelkes buzgalma új szép jövőt terem a budai zsidóság hitéletében. Dr. *Fekete* Mór az új rabbinak apját, dr. *Klein* Mór nagybecskereki rabbitéltette, tündöklő példafu állította a fia elé apja hazaszeretét és mély, vallásos érzelmet. Erre dr. *Klein* Mór lelkes szavakkal *Vérsi* József orszgy. képviselőt aposztrofálta, akinek köztören való szereplése dicsősége a magyar zsidóságnak is. A magyar zsidóság hazafias, hithű érzelmeit személyesíti meg *Vérsi* József. Párhuzamot von fra és Vérsi pályája közt és az egybegyűltek lelkes éljenzései és tpsai közt *Vérsi* Józseire emeli poharát. Dr. *Lass* Samu a hölgyeket, *Salgó* Henrik a sajtót s annak jelenlevő kitünő képviselőjét, *Vészt* éltette, akiben oly nemes összhanggá vegyül a tüzes hazaszeretét a zsidó hit-hűséggel. Mély esendben hallgatták *Vérsi* Józsefet, aki a két budai főrabbinak, *Adler* Illés óbudai és dr. *Klein* Arnold, budai papnak lángoló magyar érzelmeit magasztalta. Mind a ketten a szószéken, az iskolában és mindenütt terjesztői voltak a zsidók magyarosodásának és ezen a téren is nemes hivatás vár az új budai rabbira is. A két budai főrabbit éltette. A lelkes éljenzés után *Weiszbürg* Gyula pesti rabbi és *Szabolcsi* Miksa szölatat írt, az utóbbi humoros tősztna báját, *Szabolcsi* Izidort, *Weiszbürg* pedig dr. *Edelstein* Bertholdot a budajajlaki rabbit köszöntve. Ami ezután tősztn volt, az már csak a közvetlen szomszédoknak szölt.

— **Házasság.** A Dohány-utcai zsidó templomban *Ringer* Béla berlini mérnök ma oltárhoz vezette *Bettelheim* Evi kisasszonyt, dr. *Bettelheim* József fővárosi gyakori orvos leányát. A templomot ez alkalomból előkelő közönség töltötte meg.

— **Egy demimonde milliója.** A múlt évben örök álomra hunyta szemét Bukarest egyik legismertebb hölgye: *Rasti Smaranda*, aki elég hosszú pályája alatt éppenséggel nem fukarkodott szerelmével. Sokat szeretett és sokan szerették és mikor meghalt, egy kerek millió maradt utána. Amennyire azonban ellensége volt a szép hölgy életében a kizárólagosságnak úgy az örökség dolgában is úgy intézkedett, hogy vetélytársak vízházasságnak egymással. Két végrendelet került nyilvánosságra: az egyik szerint rokonait, egy templomot s néhány barátját illeti az örökség, a másik végrendelet értelmében pedig három legutolsó szerelmese: *Roziani* ezredes, *Polnaru* kapitány és egy *Andriescu* nevű ur voltak a kijelöltek, akik a milliót osztokodhatnak. Az első végrendelet tanulmányokkal volt ellátva, az utóbbi pedig a végrendeletző hölgy sajátkezű írása. Persze sem az egyik, sem a másik csoport nem érzett hajlandóságot, hogy az örökségről lemondjon és így pörre került a dolog. A bíróság tegnap kezdte meg a tárgyalást, mely azonban egyelőre csak *Rasti Smaranda* asszony multjának egy csomó pikáns részletéről rántotta le a diszkreioi fátyolát. Lélethozatalra még nem került az ügy.

— **Az Erzsébetvárosi Társaság** választmánya elhatározta, hogy e hó 27-ikére összehívandó rendkívüli közgyűlés elé a következő javaslatot terjeszti: 1. A kör címének „Erzsébetvárosi demokrata kör”-re való átválttatása. 2. A tisztikar lemondása. 3. A tagdíjak esetleges leszállítása. 4. Indítványok előterjesztése.

— **Népgyűlés a vámemelések ellen.** A vámemelés ma már teljesen eljettnek tekinthető, de azért mégsem tagadható meg a jogosultsága a munkások mai népgyűlésnek, amely e hó 20-án megvalósítása ellen hívatott össze. A népgyűlés délután 4 órakor a Garay-téren folyt le sok ezer ember részvételével. Dr. *Goldner* Adolf, *Wetner* Jakab és *Klári* Ferenc beszéltek, buzdítva a munkásokat összetartásra és követelve a parlament és községi reformot oly irányban, hogy a szegény ember is legyen képviselve a városban. Merénytelen mondják a vámemelések tervét a szegény nép ellen, amelynek sorsán pedig a fogyasztási adók eltörlésével segíteni kellene. Be kell hozni a fokozatos jövedelmi adót a 700 forintos létminimummal s akkor lesz pénz mindenre. Ilyen irányban szerkesztették meg a határozatát emelt javaslatot. A gyűlés az ének zárószavai után a legnagyobb rendben szétoszlott.

— **Tömeges megszállás a pusztán.** Egy lapfárunk ma egy, az Üllő melletti alsó-lőbi pusztán történt véres családi drámáról ad hírt, amelynek egyik szereplője áldozata a lap tudósítása szerint *Vargha Gyula* földbirtokos volt. Az alsó-lőbi pusztára *Vargha Gyulának*, az országos statisztikai hivatal érdemű igazgatójának birtoka, annál nagyobb örömmel fogadjuk tehát a cáolatot amely a borzalmas eset hírére odaigazítja ki, hogy *Vargha Gyulának* csak annyi köze van a véres esethez, hogy az az ő birtokán történt. A valóság az, hogy a pusztán *Ervös Ferenc* bérsgazda összeveszett a családjával és dühében agyonlőtte feleségét és *Regdászki Pál* kocsist, megsebesítette *Dobos János* bérest is, aztán agyonlőtte magát. *Dobos* tegnap este bezsallították Budapestre és itt a Szent István-kórházban ápolják. *Vargha Gyula* az esetről értesülve, a hatóságok kiküldöttséivel együtt az alsó-lőbi pusztára utazott.

— **Hamis pénz.** Nagy-Szöllősről táviratozzák: *Nagy-Rákoson Kats József*, *Kleinmann Dávid* és *Kahan Sámuel* nevű emberekül nagyobb mennyiségű hamis koronákat, tíz- és huszfilléreseket találtak. A csendőrség a legnagyobb erővel kutat a hamis pénz eredete után. A banda valószínűleg valamelyik galiciai faluban tanyázik, mert az említett emberek Galiciából származnak. A nyomozást titokban folytatják.

— **Három leány.** Az ilyen eset talán csak Olaszországban történhetik, ahol az égető nap forró vérűvé tesz férfit, asszonyt egyaránt. Rémes oszló dráma történt *Torre Pelosa* dél-olaszországi városában. A városka egyik kis házában *Domenico de Francesco* volt városi hivatalnok lakott szeretőjével, *Marianna Romanov* és három leányával. De *Francesco* leányai mind felnőttek voltak. *Caterina* már a huszonegyedik életét töltötte be, *Bernice* tizennyolc, *Eszter* pedig tizenkét éves volt. De *Francesco* szeretőjével együtt elparazolta leányainak összes anyai jussát s azonfelül leányait nagyon elhanyagolta. A teljesen eladósodott ember multkor még a házat is el akarta adni, ami szintén a gyermekei volt. Ez a terv s általában de *Francesco* egész életmódja végkép elkeserítette a leányokat. Elhatározták, hogy elpusztítják atyjukat. Tervüknek kivételre azt a napot választották, mikor *Marianna* a közeli *Bariba* megy bevásárolni. De *Francesco* ebéd után szokása szerint lefeküdt aludni. *Caterina* két hugát elküldte hazulról azzal az utasítással, hogy előbb ne térjenek vissza, míg nem hívja őket. Azután nyugodtan bement az atya hálószobájába, revolvert vett ki az íróasztalból s alvó apjára háromszor rálőtt. A golyók nyomában megölték. A gyilkosság után hazahivta

hugait aztán hárman kiemelték a holttestet az ágyból s egy szoknyába dugták. A kis *Eszter* fölmosott minden véryomot s kimosta a véres ágyneműt is. A Bariból hazatérő *Mariannának* azt mondták, hogy apjuk egy barátjával távozott el. Mikor eszedett, a három testvér iszonyu félelem fogta el. Nem mertek otthon maradni, hanem a közelben lakó nagynőjükhöz mentek éjszakára. Közben *Marianna* feledezte a holttestet a szekényben s lármát ütött. Kezdetben azt hitték, hogy de *Francescot* kissé félreeső házában valami csavargó gyilkolta meg, később azonban kitudott a borzalmas való. A három leányt még azon az éjjelen elölték.

— **A csavargó merénylete.** Tegnap este *Barta Sándor* rendőr *Kovács Imre* csavargót bekísérte a IX. kerületi kapitánysághoz. Közben a csavargó kést rántott elő és rárontott a rendőrré. A rendőr a védelemre kardot rántott és *Kovácsot* a ballábján megvágta. A mentők kötötték be a sebet és a Szent-István-kórházba szállították.

— **Vasuti szerezetsétség.** Varsóból táviratozzák: A *Visztula*-vasut piljavi mellékvasutjának 35-ik versztényén tegnap összeütköztek egy tehervonat és egy személyvonat, aminek következtében két vasuti hivatalnok életét veszítette, több utas megsebesült és két kocsit teljesen összezúzódott.

(x) **Csuz és köszvény** ellen elismert legkitünőbb szer a *Zoltán-féle kenőcs*. Ara 2 korona. *Zoltán Béla* gyógyszerárban, Budapest, V., Sétány-utca és Szabadság-ter sarkán.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E.** vagy **E. K. E.** gyűjtőt.

A párbaj ellen.

Budapest, október 20.

Annak a nagy mozgalomnak amelyet a párbaj ellen indítottak, tegnap volt az első praktikus eredménye. *Löwenstein* Károly herceg elnöklété alatt tartottak. Európa majdnem minden országának képviselői nagyszámban vettek részt ebben a gyűlésben, amelynek lelkes hangja garancia arra, hogy az ott hozott határozatokat érvényre fogják juttatni. Hirt adunk már erről a gyűlésről, most előtünk van részletes leírója:

Lípcse, október 19.

A *Löwenstein* herceg által egybehívott párbajellenes gyűlés ma nagy részvét mellett történt meg az itteni *Deutsches Buchhändlerhaus* nagyeremében. A gyűlésen meg elestek többek közt: gróf *Eirbach-Fürstenau* Albert, gróf *Reichberg-Rothenthöven* Othó, gróf *Droste*, gróf *Stolberg* Hermann, gróf *Bernstorff*, gróf *Fugger-Piött* Károly Ernő, gróf *Königsberg* Ferenc, gróf *Bothmer*, *Leyen* herceg, gróf *Plettenberg-Lathausen*, von der *Decken* ezredes, *Oelschnitz* Lajos Ernő, báró *Puttkamer* Miksa. Jelen voltak még többen az arisztokrácia köréből, továbbá jogászok, orvosok, tanárok és tanítók.

Löwenstein herceg megnyitotta az ülést, üdvözölte a párbajellenes mozgalom támogatóit s rövid áttekintést adott a párbaj ellen való mozgalom eddigi részleteiről. Nagyon sajnálatraméltó hogy azokat, akik elveik, meggyőződésük, vagy hitbűségük következtében a párbajt visszautasítják, a társadalom kiveti önmagából, s azokat, akik a párbajt elfogadják — még akkor is, ha párbajra nem kerül a dolog — becsületesnek ösmerik el. Ez a mozgalom arra irányul, hogy ezek az elévült állapotok fordulpontra jussanak.

Az első szónok, *Böling* jogtanácsos, a becsület védelméről tartott határozat beszédet. A párvialad, egymond, két ember szövetsége az értelem, a lelkiismeret és a becsület megsemmisítésére. Azt mondák, hogy a párbajt a középkortól örököltük. Ez nem igaz. A középkor párvialada a mai kor párbajával semmiképpen sem hasonlítható össze. A középkorban mindenki az istenítéletet kérhette, egy barbár szokás, amelyet ma már nem gyakorolnak. És éppen úgy, ahogy megismerték, hogy az istenítélet nem áll a jog és a becsület szolgálatában, elejtették a párbajt is, ha a társadalomnak néhány köre nem ragaszkodnék hozzá. A társadalomnak kötelessége az elégtétel és a párbajképesség fogalma ellen való harcolás. Egyetlenegy esetben sem okvetlenül szükséges a párbaj. A párbaj-kódex ellentmond az értelemnek, s esodálkozni kell azon, hogy felvilágosodott országokban ilyen értelmetlenséget megtűnnek. Polgári körökben sok hívünk van. A nehézség katonatiszti körökben rejlik és ott egy hatalmas szó a párbajt mint valami szappanbuborékot szeretőjüná. Ha ez lehetséges volt Angliában, annál inkább lehetséges volna ez nálunk.

Dr. *Antoni*, Fulda város polgármestere kifejti, hogy a sértésre kiszabott jelenlegi büntetés nem megfelelő, szigorítani kell. Hogy olyan sokan nem tudják magukat kivonni a társadalom uralkodó felfogása alól,

az a becsület hiányos védelmében leli magyarázatát. Ami az emberek belső becsületét illeti, azt nem lehet megsérteni. A külső becsület megsértésével másképp áll a dolog és becsületértési pöröknel minden a bírószerjektiv érzéséről függ: hogy mit tart sértésnek, mit nem. És ennek nagy a kerete. A családi becsület védelmét alapos revizió alá kell venni.

Dr. *Drucker* utal arra, hogy a rehabilitálás nem kárpótlás sohasem a becsületértésért. Csak szigorú büntetés lehet az elégtétel. Azt látjuk, hogy a rehabilitálás nem tesz semmiúlé benyomást és becsületértési pörökben a bírak rehabilitáló nyilatkozat provokálására törekzenek. Törvényes határozat volna arra szükség, hogy a bírói eljárás megindulása után ilyen összehasonlítás ne történjék.

Dr. *Ruetz* szerint mindenki, bármely társadalmi osztályhoz tartozik is, abban a helyzetben lebessem, hogy a sértés elkövetőjét becsületbíróóság elé idéztesse, amely állami autoritással meglev felruházva. Ezek a bíróságok hozzák majd a legjobb ítéleteket. A becsületbíróóságokat nagyobb hatalmikkörrel kell ellátni.

Dr. *Rumpf* maguknak a becsületbíróóságoknak nem jósol nagy sikert. ha az általános társadalmi elismerést nem biztosítják számukra. A párbajok megakadályozására társadalmi intézkedéseket is kell tenni. Ezeknek elsője a társadalmi érintkezés magas színvonal tartása. Mennél inkább történik ez meg, annál kevésbé esnek meg majd sértések, amelyek a párbajokn javarészt az előidézői. Nagy szerep jut e tekintetben elsősorban az asszonyoknak. Fontos társadalmi intézkedés volna azoknak és megvédése, akik meggyőződésből nem párbajoznak és magukat a társadalom szigorú büntetésének, a bojkottnak teszik ki. Kötelességünk volna, hogy ezeket az embereket becsület-sünkről biztosítsuk. Követelnünk kell továbbá, hogy mindazok, akik párbajoztak, társaságunkat nélkülözze, amíg becsületbíróóság elé nem állottak. A párbaj ellenzői nem akarnak egy megtörtént sértés elől visszavonulni, hanem a kiegyenlítő utat keresik. Különös gondnal kell törekednünk arra, hogy az ifjuságot megverjük nézeteinknek. Minden ország párbajellenzői egyesüljenek. Ausztriában már előkelő férfiak vállalkoztak a párbajellenes mozgalom vezetésére. Ugyanez történt Olaszországban, Franciaországban és Oroszországban, Belgiumban a legszigorúbb büntetés sújtja a párbajt. Angliában, Norvégiában és Svédországban egyáltalán nem is ismerik a párbajt. Szükséges tehát, hogy az egész civilizált világból kiirtsak ezt a barbár szokást.

Löwenstein herceg elnök egybefoglalja azokat a feltételeket, amelyek a párbaj helyettesítésére szükségesek. Ezek a következők:

Senksem érvényesítheti önmaga saját jogát senki sem lehet saját dolgának a bírja.

Minden becsületes embernek feltétlen kötelessége, hogy a sértést visszavonja és hogy bocsánatkéréssel megelégedjen.

A becsület fogalmának helyreigazítása Békébíróóságokat kell alkotni, amelyeknek a párbajok békés kiegyezéssel való elintézése kötelességre válik.

Bachem képviselő kijelentette, hogy a büntető-törvénykönyv legközelebb történő revidálása alkalmával a párbaj kérdését a birodalomgyűlésen szóba fogják hozni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Kisfaludy Színház.** Szombaton *Bárfay Margit*nak, a Nemzeti Színház volt tagjának föléptével *Fedora* került színre a Kisfaludy Színházban. A távozó művésznő bucsu-föléptére szépségsamu közönség gyűlt össze. A művésznő, aki a címszerepet játszotta, szenvedélyes kitöréseiben nagy gyakorlatosságot árult el, s magával ragadta a közönséget. Nyílt színen is többször megtapsolták, s a tisztelői valóságos virág-erdővel halmozták el. *Torday Etelka* (Olga grófné), *Zilahy* (Ipanoff Lorisz) is sikert aratott. A közönség őket is többször megtapsolta.

** **D'Annunzio párbaja.** *Gabriele d'Annunzio*nak, a hirneves olasz drámaírónak, valószínűleg párbaj lesz *Francesca da Rimini* című új verses tragédiája miatt. *D'Annunzio* nemrégiben néhány barátja előtt felolvasta darabját s ezek egyike a darab tartalmát leküzdölte a *Resto de Carino* című olasz újságban, amelynek utján aztán az egész olasz sajtót bejárta. *D'Annunzio*t ez annyira bántotta, hogy éleshangú levelet írt a nevezett újság szerkesztőjének, aki azt felelte vissza, hogy rendelkezésére áll, de az indiskrét jó barát nevét nem árulja el. Ez a jó barát azonban, minthogy az ügy idáig feljődött, magától jelentkezett és a maga részéről is segédeket nevezett meg. A dologból minden valószínűség szerint párbaj lesz.

** **Schratt asszony bucsuja.** *Schratt* Katalin asszony, a bécsi Burg-színház volt művésznője holnap tartja első bucsufelépését a *bécsi An der Wien*-színházban a *Vájtunk el!* Cyprienjében. A művésznő ezen-

kívül még egyszer lép fel e hónap 28-ikán egy *Anzenberger-darabban* s ez lesz végső bucsuja az osztrák császárvárosból. *Schratt* asszony amerikai körútra megy.

**** Egy régi szinzigazgató bukása.** Csóka Sándor, vidéki szinzigazgató, aki közel harminc év óta működik a vidéki színházterén, belebukott szinzigazgatói vállalkozásába és visszavonult erről a pályáról. *Szalmár* érte a válság, ahova még bevitte társulatát, de igazgatói kötelességeinek eleget tenni már nem tudott. A *Szalmári* társulat most az *Országos Színi-Egyesület* segítségével és a város színügyi bizottságának hozzájárulásával úgy oldotta meg a válságát, hogy *Szilágyi* Dezső személyében művezetőt választott, aki a társulat ügyeit vezeti fogja. A művezető mellé ellenőrzési bizottságot alakítottak, melynek *Győre* Alajos, *Erdősi* Emil, *Mészáros* Alajos, *Miskolci* Henrik és *Ney* Ferenc a tagjai. Csóka Sándor igazgató már a múlt évadban, mikor a *Miskolci* színházban játszott, sem tudta elsőrendű tagjait fizetni.

**** Párisi filharmonikusok körúta.** Megemlékeztünk, hogy a párisi filharmonikusok, híres dirigensük, *Colonne*, vezetés alatt, a német császár egyenes meghívására a berlini udvari operában fogtak hangversenyezni. A párisi zenekar, amely hatvanhét tagból áll, ezenkívül *Metzben*, *Karlsruheban*, *Wiesbadenben*, *Lipszében*, *Drezdában*, *Bécsben* és *Prágában* fog játszani.

**** Új olasz darabok.** *Bracco* Róbertnek a *Besztelenek* nálunk is ismert szerzőjének, *Sperduci* nel buro című új drámája *Triesztben* fog először színpadra kerülni. — *Luigi Capuana* háromfelvonásos új vígjátékát *Tr Tararuga* címmel, melyet *Ermate* *Novelli* fog bemutatni Rómában. — *Giuseppe* *Baffico*: *Le colpe degli altri* című négyfelvonásos drámáját *Tina di Lorenzo* és *Ando* társulata fogja bemutatni a *turini* Alfieri-színházban.

MŰVÉSZET.

□ **Vernissage a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon őszi kiállítása ma délelőtt 11 órakor nyílt meg a nagyközönség számára, miután *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter már tegnap ünnepélyesen megnyitotta. Az ünnepélyes aktusnál a kultusz-kormányt *Kadocha-Lippich* Elek osztálytanácsos, a szépművészeti osztály vezetője képviselte; jelen voltak azonkívül: *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Radicsics* Jenő miniszteri tanácsos, gróf *Apponyi* Lajos udvarnagy a feleségével, *Dárday* Sándor számszéki elnök, gróf *Károlyi* Mihály, báró *Trautenberg* Frigyes és neje, gróf *Hadik-Barkóczy* Endre, gróf *Károlyi* László nejevel, *Vécsi* József, *Sándor* Pál, *Révai* Mór országgyűlési képviselők és közeleltek sok más kiválóság; az írói és művészvilágból ott voltak: *Abrányi* Emil, *Abrányiné* *Wein* Margit, *Vizvári* *Gyuláné*, *Hollósy* *Simon*, *Góth* *István*, *Zemplény* *Tivadar*, *Fényes* *Adolf*, *Katona* *Nándor*, *Knopp* *Imre*, *Paur* *Géza*, *Teles* *Ede*, *Kann* *Gyula* valamint szíves hölgyközönség. A miniszter képviselőjét a Szalon elnöksége fogadta. *Kadocha-Lippich* Elek *Vécsi* József alelnök üdvözlő beszédére hosszabban válaszolt, megemlékezvén arról a szolgálatról, melyet a Nemzeti Szalon a művészetben teljesít, aztán a tárlat megtekintésére indult. *Lippichnek* is feltűnt a kiállítás változatossága és gazdagsága. Általában a legnagyobb megelégedés és dicséret hangján szóltott *K-Lippich* Elek a kiállításról s megígérte, hogy még el fog látogatni a tárlatra. Távozóban megköszönte *Vécsi* *József*nek és a Szalon több intézőinek a szíves fogadtatást és kalauzólást és ismételtan elragadtatással nyilatkozott a kiállításról. A kiállítást már az első napon tömegesen látogatta a közönség. Nagy szenzációt keltett *Csók* *István* óriási vászna. A *Megváltó*, mely a tegnapi bemutatón még nem volt felállítva s mely a tárlatnak valódi clouja. A vásárlás is mindjárt szépen indult, amennyiben az első délelőtti elkelt 15 műtárgy. Holnapról kezdve a kiállítás a rendes 50 filléres belépődíjért tekinthető meg reggel 9 órától este 9 óráig.

□ **Vásárlások a velencei kiállításon.** A velencei kiállítást e hó 31-én bezárják. Mint előrelátható volt, az utolsó napokban nagyon lendült a vásárlás. A magyar osztályból legutóbb *Ligeti* *Jenőnek* mély ézező *Névtelenj* és *Vasary* *Jánosnak* esodás bushatásu *Madonnáját* vásárolták meg. Ezzel tizenöt ezer lirára emelkedett a magyar osztályban tett vásárlások összege. Az olasz király vásárlásairól szólván, az olasz lapok nagy méltánylással emlékeznek meg kiváló festőművészeinkről, *Magyar* *Gusztávról* is.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Nóták.** Egy csinos kis verskötet címlapján van ez a magyaros cím; a szerzője a nótáknak *Papp* *Miksa*, a kolozsvári színház tehetséges fiatal művésze. A kötet érdemes arra, hogy elolvassák, akik verses-könyveket szoktak forgatni; néhány valóban szép, közvetlenségében kiváló, kedves vers van a kis könyvben, amely sikerekkel biztató kezdetét jelzi egy tehetséges fejlődésnek. Legnagyobb érdeme a poétának az az őszintesége, amely játszi humorával párosulva értéket ad az apró megfigyeléseinek és impresszióinak.

A kötet, amelyet a szerző *Ujházi* *Edének* ajánlott, *Kolozsvárott* jelent meg.

○ **Társadalmi Gazdaságtan.** *Dr. Földes* *Béla* egyetemi tanár *Társadalmi Gazdaságtan* című jeles munkájának immár harmadik átdolgozott kiadását rendezte sajtó alá. Az átdolgozott kiadásnak most jelent meg az első kötete. Ennek a műnek vezérszerzőpontja, hogy a gazdasági kérdések társadalmi, nemzeti és etikai jellegű kidomborítsa; szerző munkáját a társadalom-gazdasági jelenségek tudományos magyarázatához mind közelebb iparkodott hozni és ez a törekvése eredményre is vezetett. Az I. kötet ára 9 korona. Kiadta az Athenaeum r. t.

○ **Bibliothèque Française** címmel *Gábor* *Ignác* szerkesztésében új gyűjteményes vállalet indult meg. A második kötet *Humoristes Français* címmel most jelent meg és *Alphonse* *Allais* *Georges* *Auriol*, *Alfred* *Capus*, *Michel* *Provins* és más jónévi francia írók dolgozatainak gyűjteménye. Ara bekötve 80 fillér. Kiadója *Barta* *Lajos* könyvkereskedése, *Budapestben*.

SPORT.

○ **Football.** A First Vienna Football Club ma vett revanche-t a műegyetemi Football Clubban tavalyi vereségért. A műegyetemiek ugyan nem ereszték nagy búcsú fejüket, lévén az eredmény csak 2 : 1, de méltán meg volt lepve a nézőközönség azon, hogy legalább is 4-5 tiszta goalt szalasztottak el a magyarok, miket a legszebb tempóban vett *Missky* a kapuig s csodálatos módon ott az összájték hiánya és a lanyhaság miatt elpasszolódta. Az első félidőben a magyarok folyton fölényben voltak s állandóan ellenséges területen játszottak, míg végre a bécsiek egy ügyes lerohanással az első labdát belőtték. Ugyanebben a félidőben a magyarok körülbelől 3 goalt szalasztottak el, leginkább *Halmay* sikerületlen rugásai és tétovázása folytán.

A második félidőben egyszerre ellanyhultak a magyarok, aminek egyrészt a szokatlan gyepek talaj és a margitszigeti új pálya is oka lehetett, mely különben rendkívül át volt ázva s néha harmánnyegyen is heverték egyszerre. *Kiessner*, egy rendkívül élénk és ügyes csatár, kétszer is a kapu elé hajította a labdát, de a többiek nem érvén oda idején, ismét kudarcot valottak, míg a bécsiek igazán szép és pontos összájtékuk által ismételtén egy goalt értek el. Azt hisszük, hogy ha a M. F. C. — mely csak most alakult meg újra — nem siet oly nagyon a revanche elé, hanem legalább egy hétig gyakorolja előbb magát, akkor fényesen kerül ki a küzdelemből, ami méltán várható lett volna attól a csapattól, melynek oly kitűnő tagjai vannak, mint *Gillemot*, *Missky*, *Bodor*, *Halmay* stb.

○ **Kerékpár-verseny.** A borus, esőre hajló idő miatt gyér közönség előtt folyt le ma délután a Magyar Testgyakorlókör Körének érdekes számokból álló versenye. A nemzetközi jellegű *Bauer* *Henrik*, a Wiener A. C. tagjának szereplése adta meg a mérkőzésnek. Az eredményeket a következőkben adjuk:

I. 100 yardos síkfutás. Két versenyző állt ki mindössze. 1. *Vilmos* *Ottó* (M. U. E.) 11. mp. alatt. 2. *Vajda* *Károly* (B. A. K.)

II. 2000 méteres kerékpáros verseny térelőnyvel. 1. *Pécsi* *István* (Fecske K. E.) 50 m. 2. *Bagyinka* *János* (Fecske K. E.) 180 m. előnyvel.

III. Súlyemelés. (Fokozatosan nagyobb súlylal.) 1. *Weisz* *Richard* (M. T. K.) 105 kgr.-t tolt ki mellől a fej fölé. 2. *Bauer* *R.* (Wiener A. C.) és *Erdődi* *Béla*. (Budapesti Posta s Táviró-tisztek Sp. E.) A meglett-korú bécsi s az ifjú magyar aihleta egyenlő eredményt érték el. (95 kgr.) 3. *Hoffmann* *Ferenc* (Szabadkai Sp. E.) 87 1/2 kgr.-mal.

IV. 1500 méteres síkfutás térelőnyvel. 1. *Auerbach* *Jézsef* (M. T. K.) 4 p 20 mp. alatt 160 m. előnyvel. 2. *Bredl* *Pál* (M. A. C.) 3. *Garas* *Pál* (M. U. E.)

V. 10.000 méteres kerékpáros verseny Budapest bajnokságért. 1. *Bihari* *József* (M. U. E.) 19 p. 34 mp. alatt; 2. *Bäumler* *Ede* (Előre K. E.); 3. *Pécsi* *István* (Fővárosi K. E.) Vezető díját *Simo* *Samu* (M. U. E.) nyerte el.

VI. Hármass ugrás. E versenynek kétléle szabálya van s ez a körülmény már nem egy ízben okozott egyenetlenkedést a versenyzők s a rendező egylet között, mely egyik vagy másik szabályt tartotta mérvadónak. Ennek a cívodásának elejét veendő, a M. T. K. versenybírórsága érvényesnek mondta ki mindkét fajtát a hármass ugrásnak. A béke megvolt, de hol maradt a következetesség?

Első lett *Dános* *Árnád* (O. T. E.) 1303 cm-es ugrásával. 2. *Gajzágó* *Tibor* (B. E. A. C.) 1282 cm. 3. *Kozák* *Endre* (Budapesti [budai] T. E.) 1:00 centiméterrel.

VII. 400 méteres síkfutás térelőnyvel. Tizenegy induló közül első lett *Csopey* *László* (M. T. K.) 54 mp. alatt. 2. *Holló* *Rezső* (B. S. C.). 3. *Piek* *Géza* (B. A. K.).

A versenyek után rugólabda-mérkőzés volt a rendező egylet s a B. T. C. egy új csapatja között. A játék igen gyenge volt. Mindkét csapat tagjaira nagyon ráter a labda elfogásának, rugásának alapos gyakorlása. Kombinációt természetesen hiába keresünk. Eredmény 0:0 volt. A játékot a 20 krajcáros hely publikuma gunyos megjegyzésekkel fűszerezte. Kár ilyen készültséggel nyilvánosan publikum elé lépni.

○ **Budapesti úgétőversenyek.** *Borus*, esőre hajló időben folyt le az úgétőversenyek mai első napja. A kellemetlen idő dacára szépszámu közönség volt kinn az Erzsébet királyné-úti versenypályán.

A lefolyt versenyek eredményei a következők:

I. **Háromévesek díja.** Díj 1500 korona. Egyes fogatoknak. Távolság 2600 méter. Aczél *József* *Biankaja* (hajtotta *Goff* első, *Kauser* *Lipót* *Bernicse*-je (H. Brown) második. Indult még: *Hamis*, *Hadur*, *Caprice*, *Lisa*, *Swet* *Briar* *Gyuró*. Totalizátor: 10 : 59.

II. **Nemzetközi urkocsis verseny.** Egyes fogatoknak. I. díj gróf *Andrássy* *Alajos* által adományozott *Carignanó* esikő, II. díj a téték háromnegyedrészre, III. díj a téték egynegyedrészre. Távolság 3000 méter. Első *Wienerwaldi* ménes *Fanny* *Braeneja* (hajtotta *Piatnik* A.) *Báró* *Sennyei* *István* *Localja* második, *Muslay* *Gy.* *Dongrija* harmadik. A két többi fogatot a tulajdonosok hajtották. Totalizátor: 10 : 33.

III. **Cskőverseny.** Díj 3000 korona. Távolság 1609 méter. Egyes fogatoknak. *Hauser* *Lipót* és öcsésének *Landhalkunkeje* (hajtotta H. Brown) első, *Wienerwaldi* ménes *Prinz* *Robinsonja* (hajtotta *Nelson*) második. Indultak még *Lidi*, *Adebar*, *Gyujtó*. Totalizátor: 10 : 13.

IV. **Kélevesek díja.** Díj 1200 korona. Távolság 1609 méter. *Vencsellői* ménes *Zealotte-Frje* (hajtotta *Balázs*) első. *Körmendi* ménes *Kontása* második. Óvás jelentett be az első ellen, de a versenybírórság elvetette. Indultak még: *Benefici* *II.*, *Voina* *Gyöző*, *Bárány*. Totalizátor: 10 : 12.

V. **Belföldi díj.** Díj 1500 korona. Távolság 3000 méter. *Glaser* *József* *Tuzoltó* H.-ja (hajtotta G. Brown) első, *Wienerwaldi* ménes *Pompás* A.-ja (*Nelson*) második. Indultak még: *Hamis*, *Látatlan*, *Szomas*, *Czár*, *Gyuró*, *Bráva* G., *Pista*, *Bianka*. Totalizátor: 10 : 16.

VI. **Bérkocsisok versenye.** Díj 600 korona. Távolság 3000 méter. Kettős fogatoknak. *Feiser* *Sándor* 31. számú bérkocsifogata első, *Mike* *Károly* 126. számú bérkocsifogata második, *Füglein* *Sándor* 221. számú bérkocsifogata harmadik. Indultak még: *Braun* *Gábor* 66. számú, *ifj. Tollmár* *Antal* 77. számú, *Hartmann* *Oszkár* 205. számú bérkocsifogatai. Totalizátor: 10 : 243.

○ **A nagyváradí loversenyek** második napján is óriási közönség jelent meg a bonakuti versenytéren, a fővárosból is. A versenyek eredménye a következők:

I. **Eladóverseny.** Első *Modern*, lovagolta *Krause*, II. *Hadseregi* akadályverseny. Első *Óriás*, lovagolta *Tordai* *István* főadnagya.

III. **Mansberg emlékverseny.** Első *Kiss* *Ernö* fogata.

IV. **Nagy akadályverseny.** Első *Drayus* *II.* lovagolta *Krause*.

V. **Mezei gazdák versenye.** Első *Szabó* *Mihály* bihari gazda ménje.

VI. **Gátverseny.** Első *Menyecske*, lovagolta gróf *Tisza* *István*.

VII. **Ikldői gátverseny.** Első *Búr*, lovagolta *Liptai* *Béla*.

○ **A bécsi versenyek.** Az egész versenyév legszenzációsabb futása, az Ausztria-díj, a két éves és idősebb lovak eme klasszikus mérkőzése ma dőlt el a *Freudenau*-ban. Nagyszámu közönség, amilyet csak a derby tud a bécsi versenytéren csábítani, volt jelen a nagy díj leütésénél. Maga az Ausztria-díj egy pártját ritkító szenzációval végződött. A díj győztesét, a német *Edgardo*t ugyanis diszkvalifikáltak nekilovaglás miatt. A verseny különben szép lefolyást vett. A süpedékes pályán *Lubur*, *Edgardo*, *Kissme*, *Nevermind* és *Quota* nyerték a legalkalmasabb starthelyet. Ezek is ugrottak el leggyorsabban és egész a távoszlopig ironban voltak. Itt *Lubur* és *Edgardo* váltak ki a csomóbból és fej-fej mellett haladtak a cél felé, míg végül *Edgardo* maradt győztes *Lubur* ellen. A harmadik helyért kemény harcot vívott *Quota* és *Kiss me* de *Morgan* erősebb keze *Quota* javára döntötte a küzdelmet. A nap többi futását az teszi emlékeztetőssé, hogy két futamban is volt holtverseny a második, illetve harmadik helyére. Nagy kvótákban ma sem volt hiány. Így *Beträger* ismét tizenegyszeres kvótát juttatott hiveinek.

A részletes eredmény a következők:

I. **Handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 2000 méter. *Geist* *G. Igrice* (*Prudames*) első *Schossberger* *L.* *Biztosa* (*Huxtable*) második, *Schindler* *L.* *Ninája* (*Gilechrist*) harmadik. Azután *Busento*, *Széloló*, *Gutgenug*, *Mantua*. Totalizátor: 10 : 88. Helyrefogadások: I. 50 : 129. II. 50 : 108. III. 50 : 142.

II. **Kétevesek eladóversenye.** Díj 2000 korona, távolság 900 méter. *Krausz* *L.* *Myлады*-ja (*Bulford*) első, *Geist* *G.* *Szeresencse*-je (*Morgan*) második, *Gróf* *Trautmannsdorff* *L.* *Perkal*-ja (*Riehnovsky*) harmadik. Azután: *Isere*, *Kitchener*, *Plat* du jour, *Eilynos*, *Orfraie*, *Autocrat*, *Theskerkessin*, *Darling*, *Lachiguiu*. Totalizátor: 10 : 62. Helyrefogadások: I. 50 : 108. II. 50 : 125. III. 50 : 92.

III. **Handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 korona. *Dreher* *A.* *Betrügere* (*Cleminson*) első, *Mautner* *V.* *Avissaja* (*Southey*) második, *Mr.* *Blue* *white* *Saffija* (*Barker*) és *Lovag* *Lederer* *Sári* volt a neve (*Slack*) holtversenyben harmadik, azután *Hippokrates*, *Montezuma*, *Gondi*, *Vox* *populi*, *Doni* *Kozák*, *Féto*-*rony*, *Cap* *Martin*. Totalizátor: 10 : 119. Helyrefogadások: I. 50 : 164. II. 50 : 141, III. 50 : 82, *Sári* volt a neve 50 : 64.

IV. **Ausztria-díj** Díj 100.000 korona. Távolság 1300 méter. *Lovag* *Wiener-Welten* *Luburája* (*Huxtable*) első, *Egyedi* *L.* *Quotája* (*Morgan*) második, *Dreher* *A.* *Kiss* *meje* (*Southey*) harmadik. Azután *Vestal* *Virgin*, *Belvedere*, *Retour*, *Atilla*, *Altgold*, *Edgardo*, *Kumbert*, *Vedermund*, *Gomba*, *Kanorvsn*. Totalizátor: 10 : 51. Helyrefogadások: I. 50 : 850.

II. 50 : 52. III. 50 : 451. Edgardot, mely tejhosszal nyert, nekilovaglás miatt diszqualifikálták.

V. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Dégenteld **Aranyosó-je** (Bonta) első. Mautner V. Sarkantyú ja (Adams) második. Rohonczy G. Antonius-a (Morjan) harmadik. Azután: Wunschnmaid Don Diego, Maestro, Billa. Totalizátor: 10 : 74. Helyretogadások: I. 50 : 70, II. 50 : 68, III. 50 : 60.

VI. **Háromvesek akadályversenye.** Díj 4000 korona. Távolság 3-00 méter. Mautner V. Tokaj (Buckenham) első. Jóny százados Prima (Fejes) második. Mr. Wood Kosmopolit (Brown) harmadik. Azután Allegro, Döntnök. Honleány, Kigridie, Oppositio Csitt Dodó, Danseuse, Versuch. Totalizátor: 10 : 33. Helyretogadások: I. 50 : 81, II. 50 : 111, III. 50 : 80.

VII. **Kétévesek handicapja.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Ferdinandy B. **Vengeancia** (Slack) első. Mr. Blondine Vinapajta (Adams) második. Herzog M. Giganteja (Southey) harmadik. Azután Marienburg, Oracle, Lator, Aéronaut, Kuhos, Fidius. Totalizátor: 10 : 56. Helyretogadások: I. 50 : 80, II. 50 : 189, III. 50 : 79.

TAVIRATOK.

Páris, október 20. A *Havas-ügy*nek jelentő *Lemből;* A prefektúra vizsgálót rendelt el a pas de calaisi bányavidéken történt gyertyereladások ügyében. Az e végből kiküldött külön bizottság konstatálta, hogy az eladott gyertyerék ártalmatlan puskák amelyek az iskolázatlanok idejéből származnak és nem alkalmasak arra, hogy töltőket tegyenek bele.

Pétervár, október 20. A Spitzbergakra fokmérőket végett kiküldött bizottság ma este visszaérkezett.

Konstantinápoly, október 20. *Zotos* kapitány, ama görög hajóraj parancsnoka, amelynek Konstantinápolyba kellett volna jönnie, hogy a szultánnal tisztelegjen, az utazást vesztéggár következtében elhalasztotta.

Konstantinápoly, október 20. A Bulgária által a Konstantinápolyból eredő provenienciákra elrendelt hét napi vesztéggár következtében a konvencionális vonat csak ma délután 3 órakor indulhatott el innen.

Az osztrák helyzet olasz világításban.

Róma, október 20. A *Tribuna* utal az osztrák parlament tevékenységének normális és békés megkezdésére. Az a tetszés, amelyet *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter és *Koerber* miniszterelnök beszéde keltett, kedvező auspiciumot jelent.

A spanyol miniszterválság.

Madrid, október 20. A minisztertanács elfogadta a tartományi törvény reformjára vonatkozó törvényjavaslatot s azután hosszas tanácskozásban az állami költészetekkel foglalkozott. *Sagasta* miniszterelnök a takarékos politikájának fenntartása mellett nyilatkozott. Azt hiszik, hogy e pillanatban a miniszterválság el van hátrítva.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK.

(60)

Itt csakhamar újabb családás érte. Néhány apróbb kozákosapat ugyanis, amely a határőrséget látta el, részben elszéledt, részben a kozákokhoz pártolt. A néhány száz embernyi veszteség is bántotta a herceget, de jobban fájt neki, hogy eszerben hagyták a katonái, akik már nem egy diadalt küzdöttek ki számára.

Elítélte ezt a szomorú hírt serege előtt és vad elszántsággal haladt előre a Dnyeper mentén. — Vagy megfizetek a gazoknak a vereségükért, vagy magam is elveszek.

Abban is reménykedett, hogy a hetmanok seregének egy része mégis csak megmenekült, s ha csatlakozik az ő hátezer emberéhez, akkor szembeszállhat majd Chmielnickijvel. Perejeslavból Volodyjovskit és Kuselt kémszemlére küldte azonnal a megbízással, hogy a környék minden csónakját és kompját foglalják le. Ryscovnál akarta seregét a külső partra átszállítani.

A két hadnagy rossz hírekkel tért vissza. Csónakot nem találtak, amit nem a nagy hetman vitt el, azt szétérték magok a parasztok, a hercegtől való féltékben. Néhány portyázó kozákok éjtettek foglyul, akik már részleteket is beszélték a korzuni vereségről és elmondották, hogy egész Ukrániában elharapózott már a lázadás.

Igy is volt. Mint a tenger árja, úgy borította el a békés földeket a parasztlázadás. A nemesek jórésze már a fölkelők kezére jutott, csak kevesen védelmezték életre-halálra kastélyokat és családokat.

A Chmielnickij hatalma pedig rettenetesen nőtt. Már kétszáz ezer ember volt a táborában,

A délafrikai szabadságharc.

Dundee, október 19. Híre jár, hogy Botha elhagyta a Pongela-erdőséget és észak felé vonult a Svazi-földön át.

Durban, október 20. Utóbbi időben itt oly hírek keringnek, melyek szerint *De Wet* meghalt. E hírek nélkülözök a biztos alapot és sok tekintetben egymásnak ellentmondók, de a legutóbbi időben híhetőségüket növeli *De Wet* tételese.

Kiutasítás Schleswigből.

Kiel, október 20. A *Kieler Zeitung* jelenti Hagens-ebenből tegnaptól: Délben a batár közelében fekvő *Kichenbeved* alu öt lakost kiutasították. A kiutasítás egy múlt hó 20-ikán tartott esküvőn való részvétel miatt történt. Aból tiltott dalokat énekeltek, melyekben az az óhajlás jut kifejezésre, hogy Schleswig újól egyesítessék Dániával. Továbbá egy beszédet is mondott amelyben hangsúlyozták, hogy az új pár hasson közre arra a célra hogy Schleswig Dániával egyesítsék. A beszéd után Dél-Jütlandnak Észak-Jütlanddal mielőbb való egyesítésére ürtették poharukat.

A kínai bonyodalom.

Yokohama, október 20. (Reuter.) Az új mandzsuriai egyezményről, melyről Oroszország és Khina most fognak tárgyalni, itt a legnagyobb érdeklődéssel foglalkoznak. Vezető lapok kijelentik, hogy Japánnak minden effajta egyezmény ellen energikusan el kell lépnie.

New York, október 20. A *New York Herald* jelenti Washingtonból, hogy az Egyesült Államok állítólag azt a kérelmet intézték Kínához, ismerje el egy koncesszióra való jogukat Tiencinben, hogy az amerikai kereskedelem így ugyanabban a támogatásban részesüljön mint a többi államokkal való kereskedelmi forgalom.

Elkobzott fegyverek.

St.-Etienne, október 20. A preaktus elkoboztatott két, fegyvereket tartalmazó és Montceauban rendelt ládát.

Gőzső-fűtők sztrájkja.

Madrid, október 20. (Fabra.) Ugy itt, mint a vidéken tiltakozó gyűléseket rendeztek a jogszabási adó ellen. A transatlanti társaság postagőzűseinek fűtők Cadixban sztrájkba léptek. Általános fűtő-sztrájktól tartanak.

Cáfolat Sztambulból.

Konstantinápoly, október 20. Mint az *Agence de Constantinople* jelenti, illetékes helyen határozottan megafolják azt a hírt, mintha, Trapezunban Sansungban és a Fekete-tenger mellett fekvő egyéb helyeken forrongás mutatkoznék, mely keresztényellenes mozgalom kitörésének aggodalmát kelti. Epp úgy teljesen

alaptalan egy angol lapnak az a jelentése is mintha a szultán udvari konyhájában sztrájk ütött volna ki.

Brüsszel, október 20. A szocialista párt nemzetközi irodája, amely Brüsszelben székel, elhatározta, hogy elhívást intéz az összes népképviselőknek, hogy járjon közbe a végből, hogy Örményországban a mérszálásoknak véget vessenek.

Nyílttér.

Bálint Sándor és neje egy a saját, mint gyermekeik **Ernő** és **Déla**, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják hön szeretett leányuk, illetve testvérük

Margitnak

hosszas szenvedés után, folyó évi október hó 20-án délutáni 11 órakor történt gyászos elhunytát.

A drága halott hült tetemei **kedden, folyó hó 22-én délután 3 órakor** fognak a **kerepesi-úti temető halottas házában**, az ev. református egyház szertartása szerint megáldani és a központi új temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Budapest, 1901. október hó 20-án.

Aldás és béke hamvaira.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Peres föl. 1. Miután a szerződést ön is aláírta, az önre is kötelező. 2. Nem változtat a dologon. 3. Nem biztosíthatja, hogy leogyalhat ne legyen. De ha be tudja bizonyítani, hogy azok az ingóságok a felesleges tulajdonát képezik, esetleg igénypörrel támadhatja meg az eljárást. 4. 1600 koronán felül a fizetés leogyalható.

19415. Kunszentmárton. Október 2-iki számunkban csak azok a kerületek voltak megnevezve amelyek aznap választottak. A többi területet megválasztotta az október 2-ikától 12-ikéig terjedő választási rovatunkban.

29. Ha minden kétséget kizárólag be tudja bizonyítani hogy az a leány tényleg úgy nyilatkozott, becsületszava nem kötelezi, különben igen.

— A nap kialszik az égen és pirossá változik el a víz a folyókban, ha ők ketten találkoznak.

Ez a találkozás azonban egyelőre késett, mert Chmielnickij, a korzuni győztes, aki szétverte a katonaságot, aki foglyul ejtette a hetmanokat, aki most százazrek élén állott, remegett, félt Lubnie vaskezü urától. Amit a következők is mutatnak.

Egy napon követség jött a herceghez, aki Philippovkánál táborozott. Chmielnickij küldöttök voltak, s a herceg parancsot adott, hogy nyomban vezessék előbe. Hat saporogiai kozák jelent meg előtte kihívó, szemtelen arenal, élükön Sukha-Rukha állott, aki ugyancsak fitogtatta a Korzunnál szerzett kapitányi rangját. Mikor azonban megpillantották a herceget, megalázkodtak és rettenetes félelmekben lábaihoz borultak.

A herceg, akit legelőkelőbb lovagjai vettek körül, rájuk kiáltott.

— Keljetek föl!

Aztán megkérdezte őket.

— Mi járatban vagytok?

— Levelet hozunk a nagyhetmantól.

A herceg végigmerítte a szővív Sukha-Rukhát és kimértén, kegyetlen hidegséggel így szólt.

— Aki titeket küld, az nem hetman, hanem gazember, rabló, gyilkos!

A kozákok megdőbözve hallgattak, a herceg pedig Maskievienek adta a levelet.

— Olvasd föl, kedvelt lovagunk.

A levél hangja fölöttébb alázatos volt. Chmielnickijben a korzuni esata után is erősebb volt a róka, mint az oroszlán és a kigyó, mint a sas. Nem felejtette el, hogy Visniovieckinek ír.

— Ami történt: mindannak Csapinski az oka. A hetmanokon nem én, hanem a hosszú elnyomatástól és zsarnokságtól elgyötört és életre ébredt kozákok gázolt át. Ne süjtson engem ezért a to rettenetes haragod, hanem iraszd rám jószágodat és boesáss meg nekem s én engedelmes szolgál leszek. Kérlek, hogy a követséget fogadd szivesen, s hogy jóakarattal légy iránta, szabadon boesátom egyik kedves lovagodat, Skrzetuskit.

(Folytatása következik.)

amely most, a korzuni vereség után alig győzte befogni az odaözönlő parasztságot. A vezér különben pihenőt tartott és szervezte a seregét, a csőseléket is hadirendre szoktatta. Zászlóaljakra, ezredre osztotta az óriási ember tömeget és kisebb csapatokat bízott az öreg, harcderesztő kozákok vezetésére. Hogy a tűzpróbát kiállják: rászábadította őket a nemesség kastélyaira.

Jeremiás herceg minderről értesült és belátta, hogy ezuttal még nem szállhat szembe Chmielnickijvel. Hetekig eltartott volna, míg csónakokat készíttethet ezer ember számára, ez idő alatt ellensége tönkretelheti őt. Haditanácsot tartott, s úgy határozott, hogy észak felé vezető seregét Csernigovba, onnét Lubecke, s majd csak Brahinnál kel át a Dnyeperen. Mielőtt azonban nekiindulna ennek a rettenetes utnak, amely valóságos mocsrétengeren vezetett keresztül, a dnyepermenti vidéket akarta meglátogatni, hogy ott, ha még lehet, személyének tiszteletével elfojtsa a lázadást, összegyűjtse a nemeseket, s rémületbe ejtse a tétovázó népet.

Meg is indultak még ugyanezen a napon: elől haladt Volodyjovskij a dragonosával. Az a vidék, amelyen keresztül mentek, még elég esőndes volt, inkább a rablóbandák garázdálkodtak itt, mint a felkelők. Szétverték őket és karóba húzták az elfogottakat. A parasztság még nem lázongott. Izgalom hevítette ugyan a kedélyeket, tüzelt a szemök és nagy csapatokban szökdöstek át a Dnyeper tulsó partjára, de a félelem még féken tartotta bosszu- és vérszomjukat. De a legrosszabb jel az volt, hogy a hercegi sereg közelétre még azoknak a faluknak a lakossága is elmenekült, ahonnan senki sem pártolt nyíltan Chmielnickijhez. Attól féltek, hogy a mindenható herceg a szemök pillantásából is kiolvassa a legtitkosabb gondolatot s megbünteti őket a képzeletben való vétkezősökört.

Mert rettenetesen tudott büntetni. A Dnyeper két felén: ketten ontották a vért. Tulnan a nemeseket Chmielnickij, innen a parasztságot a herceg. A nép borzongva jósolta:

K. B. Az államszámveteli vizsgát az egyetemen, külön s szakbizottság előtt kell letenni. A bizottság tagjait megtudhatja az egyetem központi irodájában; ugyanott megmondják a terminusokat is, mikor vannak vizsgák.

Perleki. 1. Akkor új választást írnak ki. 2. A két legtöbb szavazatot nyert jelölt közt új választás dönt, a harmadik kiesik. Az új választásnál egy szavazattöbbség is elegendő, hogy az illető a kerület megválasztott képviselőjének kijelentsék. 3. Abszolút többség az, ha egy jelöltnek legalább egy szavazattal többje van, mint a két ellenjelöltnek együttvéve.

P. D. Gernely. 1. Már szeptember 10-én megkezdődött. 2. Nem halaszthatja el csak ha érleltégi bizonyítvánnyal lépett be a tanfolyam s az elhalasztást előzőleg kérelmezte. 3. Nem lehel. 4. A tanfolyamon délelőtt is. délután is vannak előadások.

W. W. O. A drogueriák éppen százalélti mondanak legjobbnak, ebből az igazán legjobbat csak specialista orvos tudja kiválasztani.

S. J. A szerekről csak orvos mondhat véleményét. A sorsjegyekről legközelebb.

Paganus. A kéziratok között nincs az említett dolgozat, ami azt bizonyítja, hogy vagy megsemmisített elbírása után, vagy meg sem érkezett. Amennyiben nem jelent meg róla kritika, az utóbbi eset foroghat fenn. szíveskedjék tehát újból beküldeni a dolgozatát, készséggel mondunk róla véleményét.

Allandó olvasó. A kikeresésére nem vállalkozhatunk, bizonny meg valakit, hogy a szerkesztőség egybejűtt példányában nézzen utána.

G. S. Budapest. Sem a levelet, sem a könyvet nem kaptuk meg.

Gy. Emil Temesvár. A kérdézt strófa Makai Emil Vége című költeményéből való.

L. H. Leysény. 1. Forduljon az Országos Ipar-egyesület irodájához (O-utca 4.) ott megbízható céget fogunk ajánlani. 2. Vass József antiquariuma (Erzsébet-kört.)

Egy köztisztviselő. Budapest. Sulyos az eset, de a szerkesztőség amelynek részéről főképpen diszkrecióra tartat számot, elvárhat annyi bizalmat, hogy a levél íróját megnevezze magát.

S. B. Köszönjük a készséget, de el vagyunk látva. Nyitra Jones a keresztneve.

Kalocsa postabélyegzővel ifju Bige György címére tölve levelet kapunk. A nevezett a Budapesti Naplónak soha sem volt munkatársa.

Baross-utca 118. I. II. Kássi P. Rezső nevű urat nem ismerünk, az illető soha sem volt a Budapesti Napló munkatársa.

19258. sz. előzetesnek. Az első esetben az nyerte meg a játszmát, ki a hazavitt ütással ki van. A második esetben az, aki a bírált kiván.

183644. K. S. I. Batran kezelt csókolhat, de az adott körülmények között elég az is, ha mondja. A „nagyasága” helytelen és izléstelen irodítása a „nagyaság asszonyom” címzésnek. 2. Sorsjegyeiről legközelebb.

Nem közölhetők: (H. J.) *Docoi szerelme;* (Gnosucs) *Az álom;* (L. J.) *A betyár szava;* (D. J.) *Téli álom;* (V. P.) *Teréz asszony;* (R. Z.) *Egy pásztor;* (K. H.) *Hüllésnek;* (A.) *Záporban;* (T. N.) *Színház után.*

L. G. Grád. Erdekes információit, ha idejekorán megkapjuk, készséggel felhasználjuk.

A. I. (Epizód.) Csupa véletlenség és csupa sablon.

Soh. Ö. Igen, megadhatja az engedélyt a bejegyzés előtt is.

F. D. Szerkesztősége V., Vadász-utca 14. sz. alatt van. Hetenként egyszer jelenik meg.

T. M. Csak dinoki vagy keletkezési állásokra pályázhatnak, az irodatisztektről már érleltégi vizsgát kívánunk.

K. A. K. A törvény nem tiltja az üzleti hirdetésekkel falragasztást.

R. G. Szilágy-Somlyó. Az egyetemi tankönyvek jegyzékét megtalálhatja *Politzer Zsigmond* könyvkereskedésnek *Joghallgatók útmutatója* című könyvecskéjében, amelyet a cég (Budapest, Keckeméti-utca 4.) kívánatra ingyen megküld.

J. J. Budapest. Szíves köszönet a figyelmeztetésért.

Orsoval előzetes. Sajtóhiba volt a számokban.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar-egyesületi érvek és üsztöndíjak. Az Országos Ipar-egyesület most teszi közzé az általa évenként kiosztani szokott díszérvekre és üsztöndíjakra szóló pályázatot, amelyet a következőkben ismertetünk:

A jövő évben a következő díszérvek kerülnek kiosztásra: I. Díszérve oly iparosok számára, kik gyakorlati működésükkel a hazai ipar előmenetelét előzik. Az éremnek három fokozata van: arany, ezüst és bronzérem, de csak az ezüstre és a bronza lehet pályázni, mert az aranyérmét az igazgatóság minden évben az általa kizemelt egy telepnék adományozza. II. Díszérve oly iparosok számára, kik a rendszeres műves iparban (kémiaipar) ipari jellegűk által kitűnnek. Ez az érem két fokozatban és pedig ezüstben és bronzban adatik. III. Díszérve oly iparosok számára, kik a kor igényeinek és a külfölddel való versenyképesség feltételeinek megfelelő ipartelepet hoztak létre és annak helyes vezetése által versenyezni képesek. Ez az érem szintén ezüstben és bronzban adatik. IV. Díszérve oly iparosok számára, kik iparukat művészi irányban fejlesztik és e tekintetben figyelemreméltó sikert értek el. V. Díszérve oly kereskedők vagy magánosok, társulatok, intézetek és más erkölcsi testületek számára, akik a hazai származású iparcikkék pártolása és terjesztése révén kiváló érdemeket szereztek.

VI. Díszérvek egyes iparkiallításokon szerzett érdemek jutalmazására. Erre az éremre pályázni nem lehet; az erre érdemeseket évenként maga az igazgatóság jelöli ki. Az iparosoknak fenntartott érem-pályázaton minden Magyarországon lakó illetőleg Magyarországon ipartelepelt bíró egyén résztvehet. A pályázatok az igazgatósághoz (Budapest, VI. Uj-utca 4.) 1901. december 31. délután 5 óráig nyújthatók be.

Továbbá az Ipar-egyesület jutalomban részesíti a jelesebb gyári szakvezetőket, kézműveségeket és kirilóbb gyári munkásokat is. A beadandó pályázatok nem szükséges egyébből állani mint egy egyszerű levélből, melyet a pályázó gyár igazgatója, mestere, szóval munkaadója az Ipar-egyesülethez intéz és melyben elővannak adva az illető munkásnak jutalmazásra méltó jeles tulajdonságai. Pályázati határidő 1901. december 31. délután 5 óra.

Ezenkívül kiírta a pályázatot az egyesület igazgatósága a nála elhelyezett üsztöndíjakra is. Rendelkezésre áll a Szabóky Adolf-alapítvány kamataiból 10 darab cs. és kir. arany, a Posner Károly Lajos üsztöndíj szintén 10 darab cs. és kir. arany és a Glück Frigyes-főle 400 koronás utazási üsztöndíj.

Uj ezek közül a Glück Frigyes-főle 400 koronás utazási üsztöndíj, amely fiatal iparosok külföldi tanulmányainak előmozdítását célozza. A pályázaton résztvehetnek azok a fiatal iparosok, akik már önállóan működnek, de ismereteiket szakmájukban bővíteni és tapasztalataikat a külföldön öregbíteni akarják. Az üsztöndíjakra szóló pályázatok is december 31-éig nyújthatók be. A pályázatra vonatkozó közelebbi feltételeket az egyesület hivatalos lapja, a Magyar Ipar legutóbbi száma közli.

Pénzverés és pénzforgalom. A hivatalos lap közlése szerint az állami számvevőszék az 1901. évi III-ik negyed végéig vert, forgalomba bocsátott és készletben maradt koronaártekü pénzke veretéséről és forgalmáról szóló kimutatást. A kimutatás szerint ebben az évnegyedben csupán kétfilléreseket vertek és pedig 8,194,438 darabot 163,888 korona 76 fillérnyi értékben. Az 5 koronásokból eddig kiveret teljes mennyiség, vagyis 3,840,630 darab már ki van adva és ezekből az érmékből a pénzverésben készlet nincsen. Az 1 koronásokból ujabban 16,000 darabot adtak át a forgalomnak s így az eddig kiveret 60,000,000 darabotl forgalomban van 59,995,000 darab, a készlet belőlük 2,000 darab. A huszfilléresből mindössze 54,000,000 darabot vertek s ezek már forgalomban is vannak; a tízfilléres nikkelpézből egészen 72,000,000 darabot vertek melyekből eddigelé 71,972,000 darab volt forgalomban; a III. negyedben átadtak a forgalomnak további 5000 darabot; a készlet ezekből 23,000 darabot tesz. A 2 filléresből forgalomba bocsátottak a III. évnegyedben 6,015,245 darabot s így összesen 174,799,135 darab 2 filléres van forgalomban; a készlet ezekből 86,619,498 darab. Az 1 filléresből forgalomba került a III. évnegyedben 672,000 darab, összesen forgalomban van 33,951,721 darab s készletben maradt még 25,457,722 darab. A forgalomban lévő új pénz értéke 5 koronásokban 19,200,000 korona, 1 koronásokban 59,995,000 korona, husz- és tízfilléres nikkelpénzben 17,997,700 korona, 2 és 1 filléres bronz pénzben 3,835,490 korona 91 fillér.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A lisztüzlet a lelotyit héten szilárd volt ugyan, de a forgalom tekintettel arra, hogy a vevők a malmok jellemelt árait iránt még bizalmatlanok, nem igen terjeszkedhetik ki. Így azután üzletkötések csak kisebb mértékben történtek ugyszintén készáruban is, csekébb volt a forgalom. A külföld némileg jobban érdeklődött az üzlet iránt s a tárgyalások helyenként eredményre is vezettek. Takarmánycikkék irányzata nyugodt.

Átlagos budapesti árak 100 kg.-ként számkostul:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ar kor.	25.60	24.90	23.70	22.80	22.50	21.80	20.80
		7	7 1/2	8			
		15.30	15.80	10.90			
		Finom korpa:		Goromba korpa:			
Ar:	korona 8.90				9.-		
		Dara:	AB	C			
			26.20	25.20			

Vetőmagvak. (Mauthner Udön tudósítása a Budapesti Napló részére.) Vörösherepag. Eddig a kínálat leginkább gyöngébb minőségűekre szorított, most azonban már jobb áru is kerül meglehetősen mennyiségben piacra. Egyrészt ez, másrészt a körülmények, hogy a termelők a követeléseiket leszállították, éniék forgalmat idézett elő, melyben a kivétel is részt vett. A külföldi piacokon Csehszág is képviselve volt ajánatokkal. Amerika szilárd jegyzésekről tudósít. Lucernmag. A mult hét óta lényeges változás nem állott be. Hóni termésű mag, különösen jobb minőségű hamar vevőre talált, míg előtben a francia jegyzések a piac jelenlegi helyzeténél, üzletkötésre nem igen keesegtettek. Olaszországból még nagyon gyéren érkeznek az ajánatok, ugy látszik, hogy ott az üzlet tisztázását várják előbb be. Fumagvakra általában kedvező a hangulat, angol perje ismét magasabban jegyeztetett. Baltacim, búkköny, muharmag ajánlatok híján nem forgalmaztatott. Jegyzések 60 kilonként Budapesten érve: Vörösherepag 43-52 korona. Lucernmag 43-60 korona. Muharmag 7-7 1/2 korona. Tavasz búkköny 7-7 1/2 korona. Ösi borsó 7 1/2-8 1/2 korona. Baltacim 18 1/2-14 1/2 korona.

Szeszüzlet. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A forgalom élénksége egyre tart, egyébként minden a régieben maradt. Jegyeztek: nyereszeszt finomított részére 42.-—42.50. finomított szeszt nagyban 146.—146 1/2, kiesiben 147.—148.—, denaturált szeszt nagyban 33.—34.—, egyes barellekben 35.— koronával helyben.

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor jelentése.) Csekély ingadozás után a cikk árai változatlanul zárnak, néha a fogyasztás hordóáruban kielégítő. Palackozott áru iránt pedig erős kereslet mutatkozik, ugy a jóváros, mint a vidék részéről. Mai nagybani jegyzések azonnali szállításra 34-35 korona, jövő évi szállításra 34 1/2-35 1/2 korona 10,000 literönként hordóval együtt budapesti állomásokra szállítva, készpénzfizetés mellett, engedmény nélkül. Egyes hordók egy koronával drágábbak.

Petroleum. (Hesz Lidor és Társa cég jelentése a Budapesti Napló részére.) Az üzlet menete kielégítő. Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 45.— K. Orosz 3 csillagos petroleum 37.— K. Biztonsági 2 csillagos petroleum 35.— K. Ipari 3 keresztes petroleum —.— korona. I. Standard petroleum 34.— korona. Amerikai csaszárolaj, ottani finomítás 60.— korona. Amerikai csaszárolaj belöldi finomítás 52.— korona. Az áruk 100 kilogrammonként készpénzfizetés mellett 20% göngysuly, az itteni vasut-hoz szállítva értendők. Kékgálci I. vasmentes 60.— korona. Zöldgálci 8.— korona. Carbolineum I. 17.— korona. Carbolineum II. 15.— korona. Bacu gépolaj (orosz) 44.— korona. Oliva gépolaj I. 86.— korona. Oliva gépolaj II. 72.— korona. Tovothé gépenőcs 60.— korona.

Terpetinolaj. (Kalmár Sándor jelentése.) Az irányzat valamivel kellemesebb, csakhogy a forgalom nem öltött nagyobb mérvet, mivel a fogyasztók nincsenek bizalmatlanok a mai árhoz és csak azonnali szükségűtetűket fedezik. Mai nagybani jegyzések viztisza orosz áruért 48-49 korona 100 kilogrammonként ingyen hordóban, Budapest állomásokra szállítva, készpénzfizetés mellett, engedmény nélkül. Egyes barelek egy koronával drágábbak.

Napirend.

Naptár: Hétfő, október 21. Római katolikus: Orsolya sz. — Protestáns: Orsolya. — Görög-orosz: (október 8.) Pelágia. — Zsidó: Marcheschwan 8. Schemi bñjt. — Nap sé: 6 óra 13 percek. — Nyuszik: 4 óra 43 percek. — Hold kél: déli 1 óra 19 percek. — Nyuszik: este 11 óra 41 percek.

Királyi kihagyás a budai királyi palota tróntermben délelőtt 10 órakor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettajzi tár nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépő; mellett tekinthetők meg.

Országos képtár zárva. Iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat barnája zárva.

Teknológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—11-gig.

Mezőgazdasági múzeum zárva.

A földtani intézet múzeuma zárva.

Közelekedési Múzeum délelőtt 9—12-gig és délután 3—5-gig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-gig.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig.

Egyetemi könyvtár zárva.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztasokat is eszközöl) a városigeli iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-kört 32. szám alatt.

A
Budapesti Napló
részére

Apró hirdetések
és
Előfizetések

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-kört és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leona, Lipót-kört.
Posch József, Váci-kört 80.
Özv. Véber Vimosné, Váci-kört 15.
Feldmann Mórné, Marokki-utca 1.
Mosch utda, Dorottya-u. 2. Magy. királyi-szálló.
Kürtty Kálmáné, Harmadec-utca 1.
Weltzenfeld Jakob, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut. 50. Oktogon.
Deutsch Miksáné, Andrássy-ut. 28.
Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-kört sarok.
Sopronyi V., dohány-nagytér. Kereposi-ut. 1.
Özv. Haladás Anna, Múzeum-kört 10.
Szántó Mór, Keckeméti-utca és Kálvin-ter sarok.
Deutsch Julia, József-kört 50. Baross-utca sarok.

M. KIR. OPERAHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 21-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 21-én.

A vörös talár.

Dráma 4 felv. Iria Brieux. Fordította Fábrián István. Személyek: Mibályfi Előgyőz Gvenes Rákosi Állók Ujházi Bertha Vizvári Benoit Rózsaszegy Gabányi Mondoubleau Náday Buneratón Dömön Etchepare Beregi La Bouzule Szacsavay Yvette Márkus Ardeuil Dozsó Etchepare anyja Fáy Mouzou Gái Bridet Zilahi Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 21-én.

A vestaszüzek.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Depré és Bernede. Fordították Bálint Dezső és Mero Adolf. Zenéjét szerzették Le Roy és Clerice. Személyek: Diogenes Ráthonyi Lysias Palásthy Patacles Sziklai Democoo Mátrai Pyrogena Ledófsky Bacchis Margó Scopas Dalmói Callyx Turcsányi Penelope Sziklané Pyrha Almassy Cyprius Szoyer Lampes Stoll B. Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. október hó 21-én.

Sziveim!

Vígjáték 3 felvonásban. Iria Bilhaud és Hennequin. Fordította Molnár Ferenc. Személyek: Grisolles Góth Maxime Montureux Balassa Francine Tapolezai Antoinette Csilag Rose Bálint Héleine Gazsi M. Joseph Kassay Gaston Chateau Bihari Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 21-én.

Jáfet 12 felesége.

Énekes boház 3 felvonásban. Írták Antony Mars és Maurice De-valières. Fordította Makai Emil. Zenéjét szerzették Victor Roger. Személyek: Paterson Jáfet Szirmai Haliveu Solymosi Debora Krecsányi Cassouet Kovács Arabella Fedák S. Des Toupettes Tollagi Klári Harmath John Smith Szerda-elyi Beatrix Nagy M. Briquet Némethy Rebeka Rózsá G. Ernest Ujvári Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 21-én.

Csillagászati előadás.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Folies Moderne

Kerepesi-út 63. szám.

11 óraker:

AZ ALSÓS PARTI

Német boház. Iria Kvari-Kassza-Utlimó.

Ezt megelőzi 10 óraker:

KIS PAPA ALSZOL?

Eredeti boház. Iria: Don Dugó.

Nappali pénztár d. e. 11-12 óráig Este 7 óratól kezdve

A téli kerthben 12 óratól kezdve reggeli 5 óráig hangverseny.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Vanola

Lib-ekvilibrista

A 4 Maisano

zenei excentrikusok

Olly Jolly (még 8 napra szerződötett)

Továbbá:

Guerrero Conchas

O. K. Sato Fioccati Mörbitz

Kezdeté 8 óraker.

Jegy elővétel díj nélkül váltható délelőtt 10-től 1-g a pénztárnál

JÓSZIV SORSJEGY. Hazás november 15-én. Főnyeremény 30.000 kor. Kapható: 24 havi részletfizetésre havi befizetés 5 darabra 2 kor. 50. Már az első részlet befizetésénélben kiadom a sorsjegyek sorozatát és számtal tartalmazó részletet azonnali játképpel.

Fairbanks mérlegek a legtekélyesebb mérlegszerkezetek. Tartóság, pontos és könnyű kezeléskülönleg, úgy hazánkban, mint külföldön a legelő díjat nyert legtekélyesebb mérlegek. Gazdasági, szeker-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket, célszerű és a célnak megfelelő szerkezetkülönleg fogva különösen a gazdaságok és üzemek részére a legtekélyesebben ajánljuk.

Fairbanks mérleg- és gépgyár részv. társ. Budapest. Andrássy-út 14. sz. Gyár: Kőrös Völ-út 156.

SORSJEGYEKET, melyek máshol el vannak zálogosítva, saját penzemmél váltom ki és azokra magasabb kölcsönt adok, melyet könnyelmes havi részletben visszafizethető. Szíveskedjék a zálogjegyet beküldeni. Fleissig Sándor Bankházához Budapest, Erzsébet-körút 2. szám.

500,000 korona nyerhető

1 drb 30-os Magyar Jelzalog-sorsjegy-igényenyel. Hazás október 30. főnyeremény 100,000 kor. Ara 4 kor. 1 drb 1874. évi Helyszámla sorsjegy-igényenyel. Hazás november 2-án. főnyeremény 400,000 korona, ara 12 korona. A kettő együtt csak 15 korona. Vidéki rendeléseknél portóért 55 Hl. küldendő.

Mercurbank

Nagy Eladó

Kitűnő karban levő 3 nyitott négyüléses hintó, 2 szék, négyüléses hintó, ugyanott veltre keretűk egy teljesen jókarban levő négyüléses négykocsis. Concordia gazdalmi részvénytársaság.

Zongora, Kramer-féle, kitűnő hangu, jutányosan eladó. Megtekinthető helyén 2-3-ig. Nefelejts-utca 15. I. II.

Pianino nagyon szép, egészen új, híres gyártmány, eladás miatt olcsón eladó. Lilliom-utca 21. I. S.

Zongora (Pianino) fekete, jó hanggal, eladó. Uj-utca 41. földsz. 2. jobbra.

Pianino fekete, híresen gyártott, 35 hanggal, olcsón eladó. Megtekinthető 10 óratól kezdve Rotenbiller-utca 39. II. S.

Butorok 2 szép maaziv egy betéttel, tiszta és szép képek olcsón eladó. Tüdökölés Zethér-utca 2. az illatszert-üzletben.

Elegánsan és igen kényelmesen butorozott Különbejárattal szoba tiszta és férgemenyes egy vagy két urnak november 1-re olcsón árban. Sándor-utca 30. II. I. 15.

Titkos betegségek mindenemét impotentiát meg 148 e-ből nek is a meglepő sikerrel, alaposan gyógyítja med. univ.

Dr. Fabinyi v. kórházi orvos, specialista aly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában.

Titkos szex felvétel honordium utján a fizethető Levelekre díjtalanul válasz: kívánatra győzőszerok. Lakás: Budapest, VII. Erzsébet-körút 12. I. em. Bejárat a léposúth. Külön várótermek. Rendel: este 6-8-ig

Gyakorlott szabónő ajánlunk elegáns ruhák, pongyolák stb. elkészítésre kitűnő lélel és méresek árban. Szendrői-utca 22. II. em. 29.

Különbejárattal, elegáns butorozott utcai szoba, legtekélyesebbül tiszta, fürdőszoba használatlalt azonnali kiadó. Szabadgátóren. Bovebbet: Schwarz József hirdetési irodájába, Márkossal-utca. Telefon: 27-80.

Ferencz József kabát. Ferencz József kabát 3 frt Zsakett 2 Pincér kabát 6 Gyermek-felöltő 1.50 frt Népies-osztály. Rothberger Jakab Kriszter-ter 2.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenik.

Sürgösen eladó

egy szeszgyár-berendezése, mely a leszerelés előtt 20%-al olcsóbb.

Tartályok különféle nagyságban szeszek és viznek eladó. 7 Cornvall-kazán. Vízmentes maganyomógép 80 HP. Vízmentes maganyomógép 30 HP. Gőzgép 10 HP. 2 esztendergép 800 literelleg 450 cm. hosszú. Cefre-gőzszivattyú. Merőkeszűk (örök), Dephlogatorok. Szeszkoncentratorok. Cefre-hűtő. Elektrofozo. Hidmerleg. Vacuumszivattyúk. Eckert-féle euclrosilokészületek. Hensche-otterrepároló. Szeszionitfőzőgép. Transzmissziók. Székjelenok. Szjak. Rézkövesek, lakatos- és kovacsalkohélyek és egyéb tárgyak.

Kéredzőkölcsök a szeszgyárt és szeszionitot leszerelőtelephoz Szegeden. Felső Tiszpart 33. sz. alá vagy Budapest, Uj-utca 44. szám.

A ki hegedüt, címbalmot, harmonikát, mechanikát, hangszereket, vagy zongorát akar venni, kérjen árjegyzéket Sternberg Armin és testvére es. és kir. udv. hangszergyárosoktól. Kerepesi-út 36. mely egy miniszter okkrali sülős illusztrált árjegyzéket küld teljesen díjtalanul.

Valódi Echo-Phonograph, teljes felszereléssel egyúttal 20 frt. gyönyörű megzenésített hangerekek. díja frt 1.50. Bros hangerek drba 80 sr. Sternberg Armin és Testvére es. és kir. udv. hangszergyárosok. Phonograph-csodálatok, Károly-körút 2. (Kossuth Lajos-utca sarok.) Zenepalota.

Zongora fekete, keresztures, korvess használt, díszes kiállítású 250 frtért eladó. Fodor, Póhony-utca 28. sz. III. em. ajtó 12. Megtekinthető csak reggel 8-9-ig.

Mignon fekete zongora, keresztures, korvess használt, olcsón eladó. Pál-utca 8. II. em. 12.

Szabadalom. A m. kir. belügyminiszterium által 1900. évi március hó 21-én 28722. szám alatt jóváhagyott alapszabályok szerint működő és tagjai fölött fejevými ellenőrzést gyakorló Magyar Hites Szabadalmi Ugyvők Testülete tagjait kik szonkült a m. kir. szabadalmi hivatal, illetve a kereskedelemügyi m. kir. miniszter fejevými fönhatóság alá is tartoznak, mindennemű szabadalmi és iparvöldelmi ügyek elintézésére ajánlja. A testület tagjai: Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-út 32. Bölcsey Pál V., Fűrőd-utca 1. sz. Kalmá-Jakab (Kalmár J.) VII., Kerepesi-út 44. sz. Kelemen M. István (Kelemen és tsa.) VII., Hotel Royal B. Meller Ernő VII., Erzsébet-körút 13. Neufeld Armin VIII., József-körút 8. sz. Schön Fülpö (Schön F.) VII., Erzsébet-körút 19. Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi) és Bernauer VII., Kerepesi-út 32.

Színházak heti műsora.

Table with 5 columns: Day, M. Kir. Operaház, Nemzeti színház, Vigszínház, Né. színház, Magyar színház. Rows include Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, and d. u. Vasárnap este.

PETŐFI KÖLTÉMÉNYEI ÁRA 10 KORONA 52 KÉPMELLÉKLETTel. ÖSSZES KÉT KÖTETBEN POMPÁS DISZKÖTÉSSEN. Életrajzi bevezetéssel ellátta. Dr. FERENCZI ZOLTÁN. Sajtó alá rendelte. Dr. RADÓ ANTAL. Megrendelhető és kapható LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) es és kir. udvari könyvkereskedésben BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 21. SZÁM.